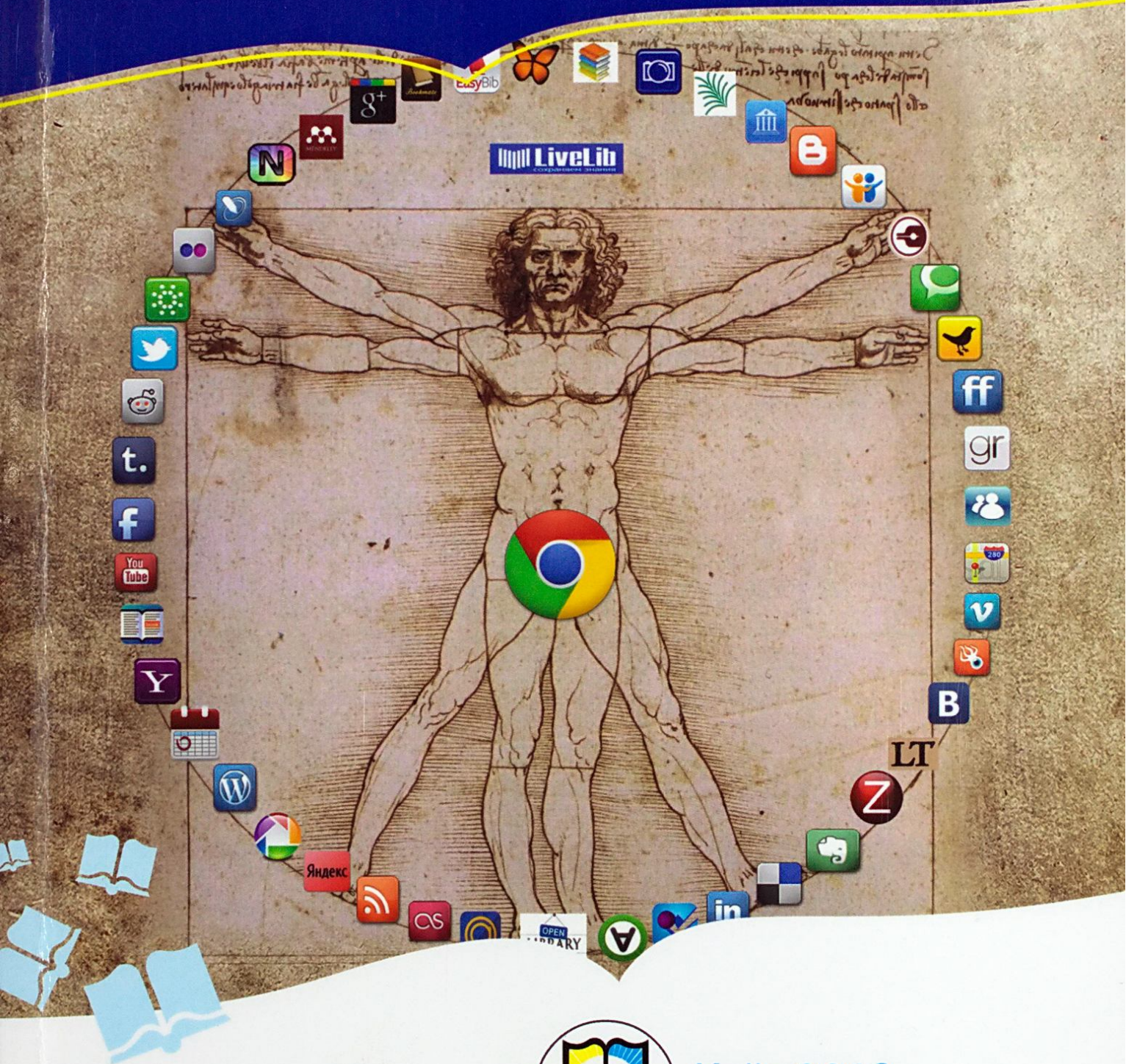

Технології Веб 2.0 для бібліотек і користувачів: нові можливості розвитку бібліотечного середовища

Т. Якушко, Т. Ярошенко

Київ 2012

Українська бібліотечна асоціація
Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв
Центр безперервної інформаційно-бібліотечної освіти
Головний тренінговий центр для бібліотекарів

Т. Якушко, Т. Ярошенко

ТЕХНОЛОГІЇ ВЕБ 2.0 ДЛЯ БІБЛІОТЕК І КОРИСТУВАЧІВ: НОВІ МОЖЛИВОСТІ РОЗВИТКУ БІБЛІОТЕЧНОГО СЕРЕДОВИЩА

*ПОСІБНИК ДЛЯ ТРЕНЕРІВ
ЗА ПРОГРАМОЮ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ*

Київ–2012
«Самміт-Книга»

Я49 Якушко Т.О. Технології Веб 2.0 для бібліотек і користувачів: нові можливості розвитку бібліотечного середовища : посіб. для тренерів за прогр. підвищ. кваліфікації / Укр. бібл. асоц., Нац. академія керівних кадрів культури і мистецтв, Центр безперервн. інформ.-бібл. освіти, Головний тренінгов. центр для бібліотекарів ; Т. Якушко, Т. Ярошенко. – К. : Самміт-книга, 2012. – 88 с.

Додаток – диск з електронними матеріалами, подані в авторській редакції.

ISBN 978-966-7889-87-6

Посібник для тренерів за програмою підвищення кваліфікації бібліотечних працівників розроблений та апробований в Головному тренінговому центрі для бібліотекарів у межах програми «Бібліоміст». Метою створення посібника була розробка методичних рекомендацій з проведення тренінгів для тренерів Регіональних тренінгових центрів, які в межах програми працюють при обласних універсальних наукових бібліотеках.

Розглянуті у посібнику теми розкривають теоретичні засади сучасного розвитку Інтернет та Веб-технологій, зокрема сутність та основні принципи функціонування Веб 2.0, а також сприяють практичному опануванню і знайомству з основними його сервісами та можливостями їх використання в бібліотеках.

Розглянуті у посібнику теми є актуальними і можуть бути корисними усім, хто цікавиться інформаційними технологіями, займається бібліотечною справою, інформаційно- бібліотечною освітою та самоосвітою.

Посібник схвалено та рекомендовано до друку на засіданні експертної комісії Головного тренінгового центру для бібліотекарів Української бібліотечної асоціації.

Склад експертної комісії:

Новальська Т.В., д.і.н., професор

Воскобойнікова О.В., к.і.н., с.н.с.

Скнар В.К., к.п.н., професор

Башун О.В., к.п.н.

Тітаренко Я.Г.

Автори: Т. Якушко,

Т. Ярошенко, канд. іст. наук

Відповідальний за випуск: Шевченко І.О., канд. пед. наук, доцент

Малюнок на обкладинці – авторський колаж web2vian map (вебтувіанська людина)

Видано за фінансової підтримки Ради міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX), програма «Бібліоміст».

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	5
Бібліотека, бібліотекарі та користувачі бібліотек в епоху Веб 2.0: виклики часу	8
Організація навчання	16
Структура посібника для тренерів.....	18
Тематичний план	19
РОЗДІЛ 1. ВЕБ 2.0: СУТНІСТЬ, ЗАВДАННЯ.....	20
• План лекційного заняття. Поради тренеру	21
• План виконання виробничого завдання. Поради тренеру	21
• Завдання для самостійної роботи учасників навчання. Поради тренеру.....	22
• Питання для експрес-опитування. Поради тренеру.....	23
Література	23
Тема 1.2. Веб 2.0 в бібліотеках як інструмент управління знанням.....	24
• План лекційного заняття. Поради тренеру	25
• План виконання практичного завдання. Поради тренеру.....	26
• Завдання для самостійної роботи учасників навчання. Поради тренеру.....	27
• Питання для експрес-опитування. Поради тренеру.....	27
Література	27
РОЗДІЛ 2. СЕРВІСИ ВЕБ 2.0 ТА ЇХ РОЛЬ ДЛЯ БІБЛІОТЕК	29
Тема 2.1. Синдикація/вікі технології. Вікіпедія	30
• План лекційного заняття. Поради тренеру	30
• План практичного заняття. Поради тренеру	31
• Завдання для самостійної роботи учасників навчання. Поради тренеру.....	31
• Питання для експрес-опитування. Поради тренеру.....	31
Література	32
Тема 2.2. Соціальні геосервіси	33
• План лекційного заняття. Поради тренеру	34
• План практичного заняття. Поради тренеру	34
• Завдання для самостійної роботи учасників навчання. Поради тренеру.....	35
• Питання для експрес-опитування. Поради тренеру.....	35
Література	36
Тема 2.3. Фото/відеосервіси	37
• План лекційного заняття. Поради тренеру	38
• План практичного заняття. Поради тренеру	39

• Завдання для самостійної роботи учасників навчання. Поради тренеру.....	39
• Питання для експрес-опитування. Поради тренеру.....	40
Література	40
Тема 2.4. Блоги та соціальні мережі	41
• План лекційного заняття. Поради тренеру	42
• План практичного заняття. Поради тренеру	42
• Завдання для самостійної роботи учасників навчання. Поради тренеру.....	43
• Питання для експрес-опитування. Поради тренеру.....	44
Література.....	44
Тема 2.5. Відкриті електронні архіви (репозитарії) та відкриті електронні журнали: створення та використання	46
• План лекційного заняття. Поради тренеру	48
• План практичного заняття. Поради тренеру	48
• Питання для експрес-опитування. Поради тренеру.....	49
Література	50
РОЗДІЛ 3. ВИКОРИСТАННЯ ВЕБ 2.0 В БІБЛІОТЕКАХ.....	51
Тема 3.1. Веб 2.0 для процесів самоорганізації користувачів та професійної бібліотечної громади.....	52
• План лекційного заняття. Поради тренеру	52
• План виконання виробничого завдання. Поради тренеру	52
• Завдання для самостійної роботи учасників навчання. Поради тренеру.....	53
Література	54
Тема 3.2. Менеджмент знань (вебінари, спільна робота з документами, рейтинги, краудсорсинг)	55
• План лекційного заняття. Поради тренеру	56
• План виконання виробничого завдання. Поради тренеру	56
• Завдання для самостійної роботи учасників навчання. Поради тренеру.....	57
• Питання для експрес-опитування. Поради тренеру.....	58
Література	58
Тема 3.3. Реклама та PR бібліотеки засобами Веб 2.0	59
• План лекційного заняття. Поради тренеру	60
• План виконання виробничого завдання. Поради тренеру	60
• Завдання для самостійної роботи учасників навчання. Поради тренеру.....	61
• Питання для експрес-опитування. Поради тренеру.....	61
Література	62
Тема 3.4. Формування професійних компетенцій бібліотекарів.....	63
• План виконання виробничого завдання. Поради тренеру	64
Література	65
ДОДАТКИ	66

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета і завдання курсу

Програма навчального курсу «Технології Веб 2.0 для бібліотек і користувачів: нові можливості розвитку бібліотечного середовища» має на меті розкрити теоретичні засади сучасного розвитку Інтернет та Веб-технологій, зокрема сутність та основні принципи функціонування Веб 2.0, а також практично познайомити слухачів з основними його сервісами та можливостями їх використання в бібліотеках.

Вивчення курсу передбачає наявність не лише базових знань у галузі інформатики та обчислювальної техніки, але й основ роботи з мережею Інтернет, знання її механізмів, сервісів та можливостей.

Курс є одним з базових у змісті бібліотечно-інформаційної освіти впродовж життя, адже використання Інтернет-технологій в бібліотеках є наразі обов'язковим для кожного фахівця. Необхідність просунутого курсу допоможе в цьому аспекті у підготовці фахівців бібліотек, які здатні не тільки орієнтуватися в питаннях інформаційно-комунікаційних ресурсів та технологій, зокрема Інтернет, але й застосовувати ці знання на практиці.

Головна мета курсу — сприяння високоефективній професійній діяльності бібліотечних фахівців у середовищі Веб 2.0.

Завдання курсу:

1. Розкрити основні поняття в галузі сучасного етапу розвитку Інтернету та Веб-технологій.
2. Закласти основи знань та вмінь у створенні та спільному використанні контенту.
3. Сформулювати розуміння важливості забезпечення захисту та безпеки інформації в Інтернеті, дотримання правил етикету.
4. Допомогти зорієнтуватися в питаннях авторського права та коректного запозичення ресурсів Інтернету.
5. Ознайомити із сучасним досвідом бібліотек на шляху до Бібліотеки 2.0, Каталогів 2.0, Читача 2.0.
6. Виробити у слухачів навички узагальнення та практичного використання отриманих знань.

Програма курсу ґрунтується на теоретичних дослідженнях з інформатики, циклу комп'ютерних наук, теорії комунікацій, бібліотекознавства, практичних даних у створенні та використанні комп'ютерних технологій та ресурсів. Застосовуються методи проблемного навчання, ділові ігри, моделювання ситуацій.

Лекційна частина курсу базується на розкритті теоретичних засад розвитку Інтернету та функціонування технологій Веб 2.0, можливостей використання його різних сервісів у бібліотеках. Значна частина курсу планується як проведення **практичних занять**, головною метою яких є вироблення практичних навичок та вмінь у роботі з різними сервісами та технологіями Веб 2.0 та їх застосування в бібліотеках. Особливістю курсу є те, що Веб 2.0 дуже швидко розвивається, щодня з'являються нові сервіси чи застосунки (прикладні програми), а отже, головна мета практичних робіт — навчити вчитися, бути готовими самостійно здобувати нові знання, вміти перетворювати їх у навички та ділитися з іншими.

Кваліфікаційні характеристики

Курс розрахований на працівників бібліотечно-інформаційної справи (бібліотекарів, бібліографів, методистів) передусім публічних бібліотек, але може застосовуватися також для працівників інших типів бібліотек (академічних, освітянських, шкільних тощо), які займаються питаннями використання Інтернет-технологій в бібліотеці (через створення Інтернет-центрів чи окремих місць для роботи в Інтернет). Отримані знання сприятимуть не лише підвищенню загального теоретичного рівня у використанні сервісів та служб Веб 2.0, але й забезпечать їх практичне використання через отримані навички.

Внаслідок вивчення дисципліни слухачі повинні **знати**:

- теоретичні аспекти розвитку Інтернет-технологій, ресурсів та їх значення для бібліотечно-інформаційної сфери, в т. ч. розуміння Веб 2.0 як платформи;
- специфіку застосування інструментів Веб 2.0 для управління знаннями;
- сутність спільної роботи з документами із застосуванням сервісів Веб 2.0;
- основи роботи з медіа контентом;
- засоби та механізми залучення користувачів до спільної роботи;
- Кодекс етики соціальних мереж, основи етикету;
- основні засади створення колективного «наукового розуму»;
- кращий досвід використання Веб 2.0 для самоорганізації користувачів та професійної бібліотечної громади;
- сучасні підходи до використання інструментів Веб 2.0 у побудові рекламної та промоційної кампаній бібліотеки;
- орієнтири у побудові професійних компетенцій;
- відповідний сучасний (міжнародний та вітчизняний) досвід у цій царині.

Після завершення вивчення цього курсу слухачі повинні **вміти**:

- аналізувати основні етапи розвитку Інтернет-технологій та їх значення для бібліотечно-інформаційної сфери зокрема;
- використовувати основні сервіси Веб 2.0 на практиці;
- забезпечувати конфіденційність бібліотечного обслуговування та даних користувача;
- забезпечувати способи резервного копіювання вмісту;
- розподіляти права доступу до спільних документів, згідно з політикою безпеки;
- орієнтуватися у цінових політиках використання сервісів 2.0;
- створювати, описувати, розповсюджувати медіа колекції;
- використовувати соціальні мережі та блогосферу;
- сприяти Digital Literacy користувачів та колег;
- проводити PR-заходи бібліотеки засобами Веб 2.0;
- залучати знання «експертів» та волонтерів для створення бібліотечних продуктів та послуг;
- долучатися до спільної роботи в національних та міжнародних професійних спільнотах.

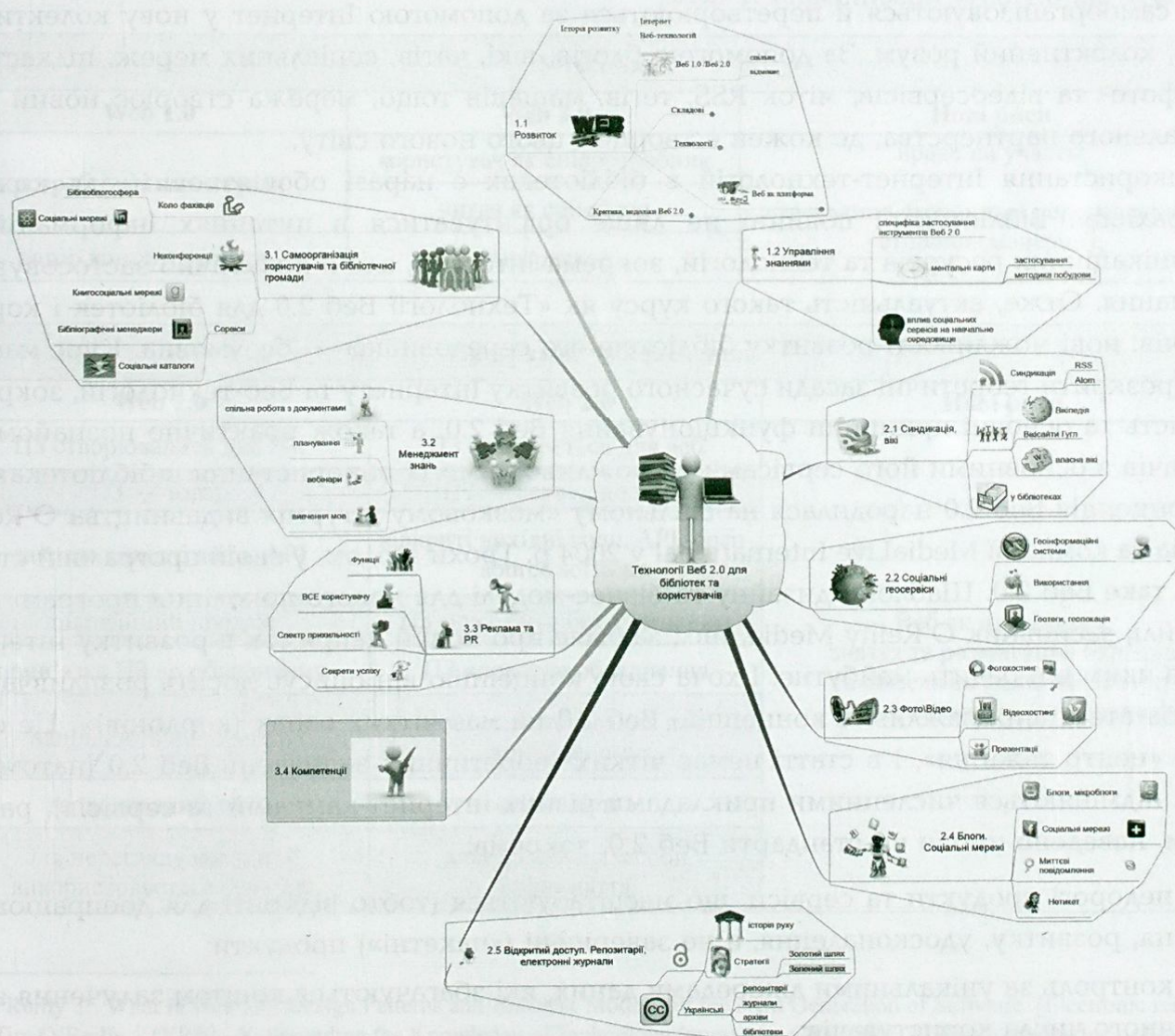
Зміст і структура курсу

Курс складається з трьох розділів, які містять 11 тем.

Перший розділ «Веб 2.0: сутність, завдання» вміщує дві теми, які розкривають питання розвитку Інтернету та Веб-технологій, їх сутність та основні принципи. Окремою темою розглядається Веб 2.0 та його застосування у бібліотеках як інструменту управління знаннями у вітчизняному та міжнародному контексті.

Другий розділ «Сервіси Веб 2.0 та їх роль для бібліотек» у п'яти темах розкриває основні сервіси та інструменти Веб 2.0 та їх складові, зокрема синдикацію та вікі-технології, створення медійного простору бібліотеки, орієнтованого на користувача, з використанням фото- відеосервісів, геоінформаційних систем, блогів та соціальних мереж. Також розкривається тема ролі бібліотек у створенні колективного «наукового розуму» через створення та використання відкритих електронних архівів та електронних журналів.

Третій розділ «Використання Веб 2.0 у бібліотеках» містить чотири теми, що розглядають питання застосування сервісів та інструментів Веб 2.0 для процесів самоорганізації користувачів та професійної бібліотечної громади, впровадження нових засад управління знаннями, проведення реклами та PR бібліотеки. Також розглядаються питання формування нових послуг та професійних компетенцій бібліотекарів.

Мал.1 «Структура курсу «Технології Веб 2.0 для бібліотек і користувачів: нові можливості розвитку бібліотечного середовища» у вигляді інтелект-карти»

БІБЛІОТЕКА, БІБЛІОТЕКАРІ ТА КОРИСТУВАЧІ БІБЛІОТЕК В ЕПОХУ ВЕБ 2.0: ВИКЛИКИ ЧАСУ

У 2011 році вже понад 20 мільйонів осіб в Україні активно використовують Інтернет. Кожен другий з них — зареєстрований «Вконтакте», кожен третій в «Однокласниках». Майже 2 мільйони налічує українська аудиторія Facebook, швидко зростає кількість українців на Twitter та в інших соціальних мережах. На 5 місці серед топ-100 сайтів в Україні — завантаження власних та перегляд відео на YouTube. Українська блогосфера щорічно зростає на 40 % і нараховує вже понад 1,1 млн. блогів, 120 тисяч з яких є активними.

Такого бурхливого зростання кількості активних користувачів Інтернет ще не знав ніколи, адже ще 10-15 років тому він був доступний нечисленним представникам корпорацій та академічних громад. Інтернет тоді нагадував рух в одному напрямку: користувачі Мережі лише використовували інформацію, яку для них хтось підготував і виклав. Мережа нині — не лише універсальне середовище для пошуку інформації, спілкування, навчання, розвитку наукових комунікацій, організації бізнесу, придбання товарів та послуг, розваг тощо. Нині Мережа твориться колективно! Кожен користувач Інтернету, навіть без особливих комп'ютерних знань чи навичок, легко стає співтворцем Мережі, співавтором глобальної інформації. Знання, здібності та ресурси мільярдів людей на планеті самоорганізуються й перетворюються за допомогою Інтернет у нову колективну силу, колективний розум. За допомогою блогів, вікі, чатів, соціальних мереж, підкастингів, фото- та відеосервісів, міток RSS, тегів, машапів тощо, мережа створює новий світ глобального партнерства, де кожен є творцем цього нового світу.

Використання Інтернет-технологій в бібліотеках є наразі обов'язковим для кожного фахівця. Бібліотекарі повинні не лише орієнтуватися в питаннях інформаційно-комунікаційних ресурсів та технологій, зокрема Інтернет, але й практично застосовувати ці знання. Отже, актуальність такого курсу як «Технології Веб 2.0 для бібліотек і користувачів: нові можливості розвитку бібліотечного середовища» — безумовна. Курс має на меті розкрити теоретичні засади сучасного розвитку Інтернету та Веб-технологій, зокрема сутність та основні принципи функціонування Веб 2.0, а також практично познайомити слухачів з основними його сервісами та можливостями їх використання в бібліотеках.

Концепція Веб 2.0 народилася на спільному «мозковому штурмі» видавництва O'Reilly Media та компанії MediaLive International у 2004 р. Трохи згодом, у своїй програмній статті «Що таке Веб 2.0. Шаблони дизайну та бізнес-моделі для нового покоління програм» Тім О'Рейлі, засновник O'Reilly Media, Inc., заявляє про новий напрямок в розвитку Інтернету, за яким він бачить майбутнє. І хоча свою концепцію він описує досить розпливчато: «Як багато інших важливих концепцій, Веб 2.0 не має чітких ознак (кордонів)». Це скоріше «центр тяжіння», і в статті немає чітких теоретичних визначень Веб 2.0 (натомість вони підміняються численними прикладами різних інтернет-кампаній та сервісів), разом з тим, наведено умови чи стандарти Веб 2.0, зокрема:

- недорогі продукти та сервіси, що масштабуються (тобто відкриті для доопрацювання, розвитку, удосконалення, а не завершені («пакетні») продукти;
- контроль за унікальними джерелами даних, які збагачуються коштом залучення значного числа користувачів;
- ставлення до користувача як до співробітника;
- використання колективних інтелектуальних ресурсів;

- самообслуговування користувачів;
- спрощення користувацького інтерфейсу, розробок та бізнес-моделей¹.

Отже, можемо звернути увагу, що поняття Веб 2.0 охоплює як мінімум два аспекти:

1. власне ідеологію чи концепцію, яка в основному є новим підходом до розуміння ролі користувача в інтернет-комунікації та до організації самих засобів комунікації в мережі Інтернет;
2. технічні засоби, які використовуються для реалізації цих функцій (RSS, AJAX тощо).

Головною особливістю Веб 2.0 є покращення та пришвидшення взаємодії веб-сайтів з користувачами, що зумовило стрімке зростання активності користувачів. Це виявилось в участі в Інтернет-спільнотах (зокрема у форумах); розміщенні коментарів на сайтах; веденні персональних журналів (блогів); розміщенні посилань у Світовому павутинні. Веб 2.0 запровадив активний обмін даними, зокрема експорт новин між сайтами; активну агрегацію інформації з сайтів.

Відмінності у технологіях Веб 1.0 та Веб 2.0 наведено у таблиці (табл. 1.):

Табл. 1. Відмінності Web 1.0 та Web 2.0²

Учасники		
Web 1.0	Web 2.0	Нові риси
розробник і користувач	користувач як співрозробник	право на участь; скасування сторонньої регламентуючої сторони (модерції);
	читач як співавтор	
автор контенту і читач	товариство	

Програмне забезпечення		
Web 1.0	Web 2.0	Нові риси
ПЗ створювалось для ПК	ПЗ створюється для веб	Веб як платформа; зняття та розмивання бар'єрів та обмежень (вільний доступ, універсальність, спрощення)
ПЗ — товар	ПЗ — сервіс, додаток	
закриті вихідні коди, API	відкриті вихідні коди, API, open-source software	
ліцензійний продаж	ПЗ може бути безкоштовним	
прив'язка ПЗ до обладнання	ПЗ «поверх» обладнання	
націленість на винахід	пошук застосування вже винайденому	
запланований реліз	«вічна бета»	
для перегляду контенту використовується браузер	альтернативні засоби сприйняття	

¹ O'Reilly T. What Is Web 2.0. Design Patterns and Business Models for the Next Generation of Software [Electronic resource] / Tim O'Reilly // O'REILLY: Spreading the Knowledge of Technology Innovators : Web-Site / O'Reilly Media, Inc. – Electronic data. – Sebastopol (California, USA), 2010. – Mode of access: <http://oreilly.com/web2/archive/what-is-web-20.html>. – Title from the screen.

² Веб 2.0. : Стаття у Вікіпедії - http://uk.wikipedia.org/wiki/Web_2.0

Цінність та вартість		
Web 1.0	Web 2.0	Нові риси
Вся цінність у ПЗ — хто володіє ПЗ, той і заробляє на цьому гроші;	Вся цінність в базах даних — хто володіє базами даних та сервісами для роботи з ними, той заробляє на цьому гроші;	Робота з базами даних; сервіс, а не продукт; економія часу та уваги.
Інтернет цінний як джерело інформації.	Інтернет цінний як інструмент комунікацій.	

Контент		
Web 1.0	Web 2.0	Нові риси
Поповнення баз даних а) плата постачальнику контенту; б) наймання добровольців;	Поповнення баз даних — те, що має один, відразу стає доступним кожному	Мережа як єдиний колективний розум, атомізація контенту, агрегація, синдикація.
Дані організовуються таксономічно (ієрархія рубрик);	Дані організовуються фолксономічно;	
Засоби збереження даних — каталог, бібліотека, сховище;	Засоби використання даних — API-інтерфейси;	
Односторонні посилання;	Автоматичні двосторонні посилання;	
Форма представлення — персональні сторінки;	Форма представлення — блоги;	
Статичний сайт;	Динамічний сайт;	
Адресу має сторінка сайту;	Адресу має мікроелемент контенту;	
Джерело — розум автора контенту;	Джерело — колективний розум;	
Меню навігації сайту для роботи з даними цього сайту;	Інтерфейс для роботи з даними по всій мережі;	
Копірайт;	«Вільна» ліцензія GNU FDL;	
Для сприйняття контенту потрібне відвідування сайту, переходячи за посиланням чи закладкою.	Для сприйняття контенту не потрібне відвідування сайту — можливість читати RSS-стрічки.	

Події		
Web 1.0	Web 2.0	Нові риси
Замовлення та виготовлення програмного забезпечення;	Співпраця через відділ технічної підтримки програмного забезпечення;	Співпраця; самодіяльність; масові одиничні взаємовідносини.
Публікація контенту авторами і сприйняття його читачами;	Взаємодія, додавання властивостей, цінності, створення спільного контенту кожним учасником;	
Звернення до третьої особи — посередника для задіяння його ресурсів;	Самообслуговування, яке засноване на партнерській архітектурі сервісу — сервіс лише посередник між користувачами, які використовують їх власні ресурси;	
Великі нечисленні угоди.	Дрібні численні транзакції.	

Отже, основу Веб 2.0 складає, передусім, ідеологія, коли змінюється центр тяжіння, в основі якого — користувач, його знання та інформація, що він привносить в Мережу. Таким чином Інтернет вже нині є складними та багаторівневими комунікаціями користувачів (міжособистісними, професійними, тематичними, географічними, політичними, розважальними тощо).

Мережеві комунікації та технології Веб 2.0 вдало «вплітаються» і в бібліотечну діяльність, охоплюють все більше і більше бібліотечних послуг та сервісів, утворюючи новий етап розвитку бібліотечної справи, який називають «Бібліотека 2.0»³ Що таке Бібліотека 2.0.? Скористаємось знову графічною табличкою про особливості Бібліотеки 2.0., підготовленою американською колегою Карен Шнайдер (K.G. Schneider)⁴. (див. Табл. 2).

Табл. 2. Відмінності між Бібліотекою 2.0. та попереднім етапом організації роботи бібліотеки (за К. Шнайдер):

Бібліотека 1.0	Бібліотека 2.0
Закритий у сховищах фонд («закриті стелажі»)	Відкритий доступ до книг
Формування фондів «згори»	Користувач може запропонувати книгу для поповнення фонду бібліотеки
Послуги, що доступні лише в стінах бібліотеки	Послуги доступні повсюди і повсякчас
Традиційний електронний каталог	Каталог з можливістю долучення коментарів та створення добірок книг
Розсилки новин	RSS-потік
Інформація як об'єкт використання	Інформація як засіб спілкування
Довідкове обслуговування по телефону чи персональне	Віртуальне довідкове обслуговування
Обмежені сервісні можливості	Широкий спектр послуг
Індивідуальна діяльність бібліотеки	Участь в корпоративних проектах
Веб-сайт бібліотеки	Бібліотека має свій «простір» в соціальних мережах, віртуальних світах

Іншими словами, бібліотека в епоху Веб 2.0 руйнує бар'єри (фізичні, географічні, часові, просторові), стає «всюдисущою» (everywhere) для користувачів, і (не менш важливо!) потрібною користувачам. Користувач бібліотеки — центр тяжіння, для нього всі сервіси, ресурси, технології. Не електронний каталог сам по собі, не колекція сама для себе, не усні довідки чи консультації в стінах бібліотеки тощо, а реально потрібні сучасному користувачеві ресурси та сервіси, все більш і більш електронні та в режимі онлайн. До того ж користувач не просто об'єкт бібліотечного впливу, але часто і співавтор бібліотечних сервісів та інформаційних ресурсів (через відгуки та пропозиції в соціальних мережах, в електронному каталозі, на блозі бібліотеки тощо). У такій користувацько-центристській парадигмі бібліотеки легко і зручно надають інформацію, ресурси, знання користувачеві,

³ Див, наприклад, Солов'яненко Д. Бібліотека-2.0: концепція бібліотеки другого покоління / Д. Солов'яненко // Бібліотечний вісник. — 2007. — № 5. — С. 10–20; Web 2.0 for librarians and information professionals / Ellyssa Kroski. — New York : Neal-Schuman Publishers, — 2008. — 209 p.

⁴ Scheider K. Library 2.0 Cookbook — Див. <http://freerangelibrarian.com/presentations/slissouthafrica2006preconf.pdf>

незалежно від того, де він знаходиться, в зручний для нього час. Принципи Веб 2.0 пропонують бібліотекам нові можливості для кращого обслуговування своїх користувачів та залучення нових.

Курс «Технології Веб 2.0 для бібліотек і користувачів: нові можливості розвитку бібліотечного середовища» передбачає ознайомлення з основними сервісами та технологіями, які вкрай необхідно знати і вміти використовувати сучасним бібліотекарям. Серед основних тем для ознайомлення такі:

1. Технологія стандартизованого автоматичного розповсюдження (трансляції) онлайнної інформації — **RSS (Really Simple Syndication)**, родина XML-форматів, що використовується для публікації та постачання інформації, що часто змінюється: перегляд нових записів у блозі, заголовків новин, анонсів статей, зображень, аудіо- і відеоматеріалів (у стандартизованому форматі). Документ у стандарті RSS (який також інколи називають «стрічкою», «веб-стрічкою» або «каналом») складається з повного або часткового тексту і метаданих (дата і авторство). Синдикація контенту дозволяє автору чи редактору сайту надавати частково чи повністю зміст сайту для публікації на іншому сайті. Сьогодні більшість сайтів вже автоматично проводять «агрегацію» новин, що публікуються іншими сайтами. Як правило, здійснюється синдикація лише заголовків новин, які через гіперпосилання відправляють користувача на сайт, де була опублікована інформація. Слід зазначити, що термін RSS часто використовують як узагальнену назву усіх веб-стрічок, включаючи ті, що мають формат відмінний від RSS (наприклад, для стрічок у форматі Atom). Бібліотеки використовують технології RSS для відслідковування користувачів (підписки) на новини та події з сайту бібліотеки чи з її е-каталогу, оглядів нових надходжень чи передплати нових ресурсів, інформування про нові сервіси чи заходи, зміни в режимі роботи, передплати періодики, нові коментарі на бібліотечному блозі чи сторінці бібліотеки в соціальній мережі тощо. Є досить велика кількість додатків для створення RSS міток, які бібліотекарі можуть легко використати, наприклад: Feedburner (www.feedburner.com), FeedYes (www.feedyes.com), FeedForAll (www.feedforall.com), FeedEditor (www.extralabs.net), RSS Creator (www.Webreference.com) та ін. Бібліотеки можуть використовувати RSS для перепублікування на своїх сайтах корисних публікацій з інших сайтів (наприклад, огляди кращих книг з New York Times Book Review), використовуючи такі додатки: Feed2JS (<http://incsub.org/feed2js>), Feedroll (www.feedroll.com), Feedsweep (www.howdew.com/products/), Feedsplitter (<http://chxo.com>). Досить недавно з'явилися також додатки, що дозволяють «змішувати» мітки, створюючи нові (Remix RSS Feeds): FeedBlendr (www.fleedblender.com), RSS mix (www.rssmix.com) та ін. Зрештою, бібліотекарі можуть додати RSS мітки до адреси своєї е-скриньки: Squeet (<http://squeet.com>) чи RMail (www.r-mail.org).

2. **Блоги** (від англ. blog, мережевий журнал, щоденник подій) — проста і зручна система публікації контенту, іншими словами, це веб-сайт, основний зміст якого — записи (зображення, мультимедіа), що регулярно поновлюються ведучим блогу та через коментарі іншими користувачами Мережі. Нині блоги — ключовий спосіб публікації новин в Інтернеті та проведення дискусій в онлайн, завдяки простоті використання та швидкості завантаження інформації в Мережу. Для блогів характерні досить короткі дописи, подані в зворотньо-хронологічному порядку (найновіші — спочатку). Публічність блогу забезпечує те, що його можуть читати всі охочі, а зареєстровані користувачі — дописувати свої коментарі чи вступати в дискусію з автором, в т. ч. через свої власні блоги. Взаємомережа блогів, їх переплетіння через коментарі, посилання, контент тощо, співтовариство авторів та їх постійних користувачів називають блогосферою, а Мережу нині

називають «редагованим павутинням» (writable web). У світі щодня (!) створюється 120 тисяч нових блогів, і їх кількість досягла вже понад 100 мільйонів. Бібліоблогосфера (професійні для бібліотечної громади блоги) обчислюється нині тисячами, в т. ч. вітчизняними. Серед популярних в Україні — «Творчість та інновації в українських бібліотеках» (<http://libinnovate.wordpress.com/>), «Бібліотечний автобан» (<http://bibliote4nyj-autoban.blogspot.com/>), «Методична служба публічних бібліотек Києва» (<http://olga-methodlibkyiv.blogspot.com/>), «Бібліотечний гопак» (<http://bibliote4nyj-gopak.blogspot.com/>), «Могилянська бібліотекарка» (<http://kmalibrary.blogspot.com/>) та ін. Цікавими є блоги наших колег з близького («Мышь библиотечная», «Ариадна Библиотечная», «Библиотекарша», «Как пройти в библиотеку», «2:0 в пользу читателей», «Библиотекари Беларуси» та ін.) та далекого зарубіжжя (наприклад, блог Бібліотеки Конгресу США <http://blogs.loc.gov/loc/>, «Інформаційний тиранозавр» (<http://andyburkhardt.com>), Annoyed Librarian (<http://blog.libraryjournal.com/annoyedlibrarian>) та ін. (Каталог закордонних бібліотечних блогів зібрано на LISWiki (http://liswiki.org/wiki/Main_Page), чи LISZen (www.lisZen.com). Створити блог не просто, а дуже просто, використавши безкоштовне програмне забезпечення та хостинг, що допомагає навіть без особливих комп'ютерних навичок за лічені хвилини налаштувати та зареєструвати блог в мережі, наприклад:

- WordPress — <http://wordpress.org> (на цій платформі створені навіть потужні The New York Times та Wall Street Journal)
- TypePyde (www.typepad.com),
- MoveableType (<http://www.movabletype.com>),
- LiveJournal (www.livejournal.com),
- VOX (www.vox.com),
- Blogger (www.blogger.com) та ін.

Бібліотеки використовують блоги, як правило, з наступними цілями:

- як додаткову до офіційного сайту платформу для популяризації своїх ресурсів та сервісів, ознайомлення з новинами, новими надходженнями до бібліотеки та активного спілкування тут зі своїми реальними та віртуальними користувачами;
- як місце для професійного спілкування з колегами.

Переважна кількість бібліоблогів України поки що націлені на другу ціль, не зовсім звертаючи увагу на можливості спілкування з користувачами. Це пояснюється, зрозуміло, прагненням до професійної дискусії та оприлюднення фахової інформації, недостатньо реалізованої через лише кілька друкованих професійних видань чи офіційну площину бібліотечних сайтів. Останнім часом, до того ж, площа спілкування з користувачами, можливо лежить і не в блогосфері, а в соціальних мережах, де бібліотеці легше знайти прихильників чи «друзів», які часто самі «знаходять» її.

3. Соціальні мережі — спільноти людей в Інтернеті зі схожими інтересами, які обмінюються повідомленнями, діляться інформацією чи займаються спільною діяльністю. Зв'язок здійснюється за допомогою внутрішньої пошти або миттєвого обміну повідомленнями. Наразі нараховується понад 200 соціальних мереж. Серед найпопулярніших у світі — Facebook (500 млн користувачів, а нещодавно прем'єра фільму «Соціальна мережа» збільшила цю кількість прихильників, а засновника мережі Марка Цукерберга визнано «Людиною року-2010» (рейтинг журналу Times). Також серед найбільших: MySpace, LinkedIn, Однокласники,

Вконтакте, LiveJournal, Bebo, Orkut та ін. Швидко зростає кількість прихильників у Twitter, який є системою мікроблогів, і дозволяє надсилати короткі текстові повідомлення (до 140 символів). Цікавий додаток Hootsuite.com — безкоштовний веб-клієнт Твіттера, дозволяє переглядати та оновлювати сторінки більше 40 соціальних мереж. Набирає прихильників запущена в 2011 р. Google+. Бібліотеки так само використовують свою присутність у соціальних мережах для популяризації своїх сервісів та ресурсів для користувачів, активного спілкування з ними та залучення нових, а також, звичайно, для професійного спілкування (наприклад, групи IFLA чи ALA на LinkedIn та ін.)⁵.

4. Ще один сервіс, що народився в епоху Веб 2.0 — **відео-фотохостинг**: спосіб створення та передачі візуальної інформації в Інтернеті, дозволяє завантажувати, переглядати, використовувати в блогах, на сайтах тощо відповідно відео- чи фотоматеріали. Контент створюють та наповнюють самі користувачі. Серед найвідоміших тут - Flickr, Photobucket, Panoramio, Picasa, LifeStudio, 35Photo, ImageShack, Hiero.Ru та ін. для фото, YouTube, Dailymotion, Games-TV, Google Video, Livestream, MyspaceTV, YahooVideo, MyVideo, Everyday Explorers, Openfilm, TeacherTube, RuTube, Vimeo, WorldMadeChannel, ЯндексВідео, Фламбер та ін. для відео.

5. **Вікі-сервіси** (від гавайського «wikiwiki» — «швидко») — веб-сервіси, на яких документи зручно й швидко можуть спільно створюватися та редагуватися одночасно кількома користувачами. При цьому внесок кожного та авторство не обов'язково фіксується. Найпотужніший вікі-портал у світі — знаменита нині Вікіпедія (wikipedia.org), вільна онлайнова багатомовна універсальна он-лайн енциклопедія, що створюється сотнями тисяч авторів-добровольців з усього світу. Кожен користувач може редагувати чи доповнювати існуючі матеріали, а нині це понад 17 млн статей ста мовами світу⁶.

6. **Мешап** (інакше «меш-ап», від англ. *mash-up* — «змішувати») — веб-застосування, «народжені» шляхом змішування функціональності різних програмних інтерфейсів та джерел даних. З технічної точки зору мешап — це веб-сайт, який об'єднує дані з кількох джерел в одному сайті. Наприклад, поєднавши картографічні дані від Google Maps та інформацію з сайту бібліотеки, створимо новий веб-сервіс: бібліотека на карті світу, з додатковими сервісами навігації тощо. Поєднавши бібліографічну інформацію з е-каталогу бібліотеки, наприклад, з інформацією про книги від Google Books чи іншого подібного порталу (звичайно, якщо вони там є), отримаємо в каталозі зображення обкладинки тощо⁷. Нині нараховується понад 5000 різних мешапів, 36% яких використовують для картографічних сервісів, інші — для пошуку інформації, блогінгів, реклами, новин, обмінів повідомленнями тощо. Одні мешапи дозволяють «змішувати» результати пошуків, інші — різноманітні візуалізації (фото, відео), деякі комбінують чи агрегують новини. Бібліотеки мають безліч можливостей для використання мешапів у більш цікавому й наповненому сервісами бібліотечному сайті, для розповсюдження новин чи сервісів, для залучення нових користувачів бібліотеки та сайту⁸.

⁵ Farkas M. Social software in libraries : building collaboration, communication, and community Online / Meredith G. Farkas. — Medford, N.J. : Information Today. — 2007. — 320 p.

⁶ Див., наприклад, Грінченко В., Грінченко Т. Вікіпедія як елемент культури інформаційного суспільства - <http://www.nbuv.gov.ua/portal/all/herald/2010-10/a6.pdf>

⁷ Library mashups : exploring new ways to deliver library data / edited by Nicole C. Engard. — Medford, N.J. : Information Today, Inc., 2009. — 334 p.

⁸ Довідник мешапів — Див. <http://www.programmableweb.com/mashups/directory/>

7. **Мітки (теги)** - ключові слова, що описують об'єкт або ж відносять його до якої-небудь категорії. Мітки присвоюються об'єкту, щоби визначити його місце серед інших об'єктів. З поняттям міток тісно пов'язано поняття фолксономії.

Програма курсу «Технології Веб 2.0 для бібліотек і користувачів: нові можливості розвитку бібліотечного середовища» передбачає вивчення додаткових аспектів та застосувань: соціальні закладки, каталог 2.0, зміни в інформаційному, зокрема довідковому обслуговуванні з використанням нових технологій, «колективний науковий розум» і відкриті архіви та багато іншого. Усвідомлюючи складність підготовки такого курсу в умовах швидкоплинних (майже щоденних!) змін у сервісах, технологіях, ресурсах, автори все ж сподіваються на творчий підхід усіх майбутніх тренерів до проведення курсу.

Від авторів

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Як організувати початок роботи з курсом?

Значна частина практичних завдань курсу пов'язана з використанням служб Google. Тестування програми виявило складнощі під час одночасної реєстрації багатьох учасників в умовах тренінгового центру з однією IP-адресою. Службами Google блокуються дії користувачів після кількох реєстрацій поспіль. Втім, у разі одночасної реєстрації з різних IP-адрес перешкод не виявлено.

Рішення: рекомендувати тренерам тренінгових центрів під час заняття (тренінгу) за програмою «Використання комп'ютерів» створювати з групою поштові акаунти саме в службах Google. Це доречно і для створення блогів у цьому ж курсі.

Якщо учасники тренінгу вже мають скриньки на інших поштових серверах, їм потрібно створити скриньку в службі Google.

Рішення 1. Учасники тренінгу створюють акаунти до початку тренінгу самостійно, використовуючи рекомендації для дистанційного курсу (надано на сайті <https://sites.google.com/site/web4librarians/>).

Рішення 2. Створити навчальні акаунти із заданим ім'ям та паролем (юзер 1, юзер 2, ... юзер N). Учасники тренінгу під час першого заняття використовують навчальні акаунти та створюють власні під час самостійної роботи.

Хто керує політиками доступу на сайт?

Вікі-сайт Web4librarians залишається майданчиком тестування спільної роботи саме тренерів.

Всі тренери, що пройшли навчання залишаються редакторами цього сайту та за шаблоном створюють подібний навчальний простір для свого регіонального навчального центру.

Приклад для головного тренінгового центру — <https://sites.google.com/site/web4bib/>.

Кожен тренер самостійно керує політиками доступу для учасників навчання: на час тренінгу вони набувають права редактора, по завершенні залишаються лише читачами, зберігаючи доступ до головних навчальних розділів, презентацій, відеоуроків.

Де і як створювати сторінки учасників?

Структуру сторінок учасників проекту організовано так:

Навчальні групи > Ім'я групи (формат: дата тренінгу, назва групи).

Наприклад: Навчальні групи > ГТЦ, 21 – 25 березня, тест

Тренер створює сторінку групи за шаблоном та контролює, щоб учасники правильно додавали свої сторінки у відповідну групу.

Які ще переваги використання сайту «Веб для бібліотекарів»?

Словник містить основні дефініції та неологізми, що трапляються при вивченні теми.

Скарбниця — колекція посилань за темами, з якої зручно переходити на сторінки інших служб під час тренінгу та при виконанні самостійної роботи. Учасники тренінгу матимуть доступ до всіх матеріалів курсу і після закінчення тренінгу.

Дослідження містить електронні форми опитувань, створюється тренерами. За час навчання за програмою збирається єдина база досліджень. Аналіз результатів дозволить точніше реагувати на проблеми, що виникають, та приймати відповідні корегуючі рішення.

Що можна запропонувати більш досвідченим учасникам тренінгу?

Більш досвідченим учасникам, які вже використовують служби Веб 2.0 на виконання завдань курсу знадобиться значно менше часу, аніж новачкам. Таким учасникам можна запропонувати створити сторінку проекту Персоналії (<https://sites.google.com/site/web4librarians/persona>).

Для цього потрібно:

- обрати Персону для дослідження та представлення, визначити концепт подання інформації;
- для спрощення перших кроків, створювати сторінки за шаблоном Персоналії;
- протягом вивчення тем курсу, додавати біографію, фото, звук, відео, чи самостійно створити підкаст чи відео, чи презентацію, тут знайдеться місце для rss-стрічки з рекомендаціями з imhonet.ru та librarythings.org;
- вивчаючи спільну роботу з документами та календарями, додати оголошення, запрошення, опитувальник, розмістити інформацію про захід у календарі;
- надати можливості пошуку книг в інтернет-магазинах <http://www.lit-info.ru/shop/book/>;
- анонсувати новинку видавництва за цією темою;
- провести рекламну кампанію свого продукту (цієї створеної сторінки);
- додатково в мініблогі вкладених сторінок навести вдалі приклади бібліотечної роботи, чи ідеї за темою, посібники, сценарії;
- створений продукт анонсувати в групі Google, Facebook, отримати зворотній зв'язок від колег.

Які права залишаються в учасників після завершення тренінгу?

На час проведення тренінгу учасники отримують права редактора та вносять зміни до навчального сайту «Веб для бібліотекарів». По закінченні тренінгу вони можуть користуватися всіма ресурсами сайту, але позбавляються права редагувати сторінки.

Вони також залишаються учасниками спільнот, створених за навчальною програмою.

СТРУКТУРА ПОСІБНИКА ДЛЯ ТРЕНЕРІВ

Посібник розрахований на тих викладачів (тренерів), що проводитимуть очно-заочне навчання або професійний тренінг з бібліотечними працівниками.

Пояснювальна записка містить опис мети і завдань навчання бібліотечних працівників за даним курсом з метою підвищення кваліфікації. Викладено зміст курсу та види занять.

У розділі «Організація навчання» описано особливості організації навчання на платформі вікі-сайту, подано тематичний план курсу.

Матеріал структурований за темами. У межах кожної теми наведено плани проведення занять, відповідно до тематичного плану, надаються практичні рекомендації тренеру щодо кожного заняття за темою, містяться завдання для учасників навчання та списки рекомендованої літератури.

Посібник має додаток на CD, де містяться мультимедійні презентації до кожної з тем та текстові додатки. Автори презентацій Т. О. Ярошенко (канд. істор. наук, директор Наукової бібліотеки Національного університету «Києво-Могилянська академія»), Т. О. Якушко (заступник директора ДЗ «Державна бібліотека України для юнацтва»). При використанні мультимедійних презентацій тренер може додавати до їх змісту матеріал з власного досвіду роботи, ілюстрації з досвіду роботи бібліотек регіону тощо. Текстові додатки мають допоміжний характер і призначені для ілюстрування лекційного матеріалу та додаткової інформації при виконанні практичних завдань.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва розділів, тем	Всього годин	Види занять та кількість годин				
			Лекції	Семінари/практичні	Вирішення виробничих завдань	Самостійна робота	Контроль знань
1	2	3	4	5	6	7	8
	Розділ 1. Веб 2.0: Сутність, завдання	12	4	2	2	2	
1.1	Розвиток Інтернет та Веб-технологій. Сутність, основні принципи.	6	2		2	2	Експрес-опитування
1.2	Веб 2.0 у бібліотеках як інструмент управління знаннями	6	2	2		2	Експрес-опитування
	Розділ 2. Сервіси Веб 2.0 та їх роль для бібліотек	34	10	10		14	
2.1	Синдикація\вікі-технології. Вікіпедія.	8	2	2		4	Експрес-опитування
2.2	Соціальні геосервіси	6	2	2		2	Експрес-опитування
2.3	Фото/відеосервіси	8	2	2		4	Експрес-опитування
2.4	Блоги та соціальні мережі	8	2	2		4	Експрес-опитування
2.5	Відкриті електронні архіви (репозитарії) та відкриті електронні журнали: створення та використання	4	2	2			Експрес-опитування
	Розділ 3. Використання Веб 2.0 у бібліотеках	26	6		8	12	
3.1	Веб 2.0 для процесів самоорганізації користувачів та професійної бібліотечної громади	8	2		2	4	
3.2	Менеджмент знань (вебінари, спільна робота з документами, рейтинги, краудсорсинг)	8	2		2	4	Експрес-опитування
3.3	Реклама та PR бібліотеки засобами Веб 2.0	8	2		2	4	Експрес-опитування
3.4	Формування професійних компетенцій бібліотекарів	2			2		
	Разом	72	20	12	10	30	

РОЗДІЛ 1. ВЕБ 2.0: СУТНІСТЬ, ЗАВДАННЯ

Тема 1.1. Розвиток Інтернет та Веб-технологій. Сутність, основні принципи

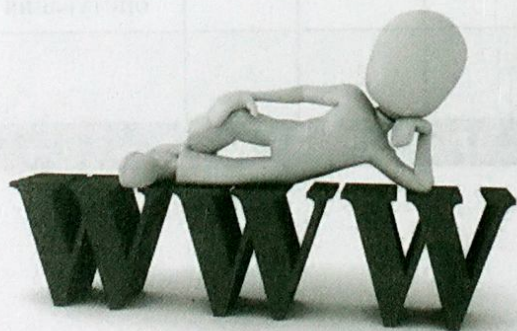
Зміст. Головні риси «Інформаційного суспільства» і «Суспільства знань» та роль Інтернету і бібліотек у цьому процесі. Коротка історія розвитку Інтернет та Веб-технологій. Всесвітня мережа як невід'ємна частка життя та базис «Інформаційного суспільства». Соціальні та культурні аспекти Інтернету, мережа як універсальне середовище для спілкування, навчання, розвитку наукових комунікацій, організації роботи, придбання товарів та послуг, розваг тощо.

WWW як гіпертекстова, гіпермедійна, розподілена, інтегруюча, глобальна інформаційна система. Поняття семантичної павутини. Якісні зміни в WWW на 2-му десятилітті його існування: Веб 2.0 як логічне вдосконалення Веб. Два аспекти Веб 2.0: нова ідеологія ролі користувача в інтернет-комунікації та новий підхід до організації засобів комунікації в Мережі. Технічні засоби, що використовуються для реалізації цих завдань (RSS, AJAX тощо). Особливості Веб 2.0 у покращенні та пришвидшенні взаємодії з користувачами. Основні причини переходу (критична недостатність якісного інформаційного наповнення; потреба активного самовисловлення користувача в WWW; розвиток технологій пошуку та агрегації інформації в WWW). Веб 1.0 та Веб 2.0: спільне та відмінне.

Сутність, основні принципи Веб 2.0 як платформи. Вільний доступ, універсальність, зручність, спрощення. Активний обмін даними (експорт новин між сайтами; активна агрегація інформації з сайтів, використання API для відокремлення даних сайту від самого сайту тощо). Технології Веб 2.0 (AJAX; JSON; SVG; RSS; XPath; Canvas). Особливості дизайну сайтів в епоху Веб 2.0 (простота, графічність, юзабіліті). Мешапи. Основні сервіси Веб 2.0 (підкастинг, блоги, RSS, соціальні закладки, соціальні мережі). Мережа як єдиний колективний інтелект. «Редагована павутина» (writable web). Атомізація контенту, агрегація. Синдикація як цілеспрямоване розповсюдження контенту в мережі. Мітки (теги). Тегінг та фолксономія. Соціальні закладки. Соціальні новини. Google як визнаний лідер у Веб 2.0. Найбільш яскраві приклади проектів Веб 2.0 (Вікіпедія, LiveJournal.com, eBay.com, ODP (dmoz.org), Facebook.com, Google Earth, Flickr, Friendbuzz, Netvibes, Digg.com, UcoZ тощо). Наслідки використання технологій Веб 2.0 для глобального інформаційного

середовища. Соціальні чинники довіри до колективного інтелекту. Тролінг та інші «шкідники» в епоху Веб 2.0. Критика та недоліки Веб 2.0.

Поняття Наука 2.0, Бізнес 2.0, Видавництво 2.0 та Бібліотека 2.0 як узагальнена визначена модель модернізованої форми бібліотечного сервісу (онлайнні сервіси та збільшений зворотній зв'язок з користувачами). Основні поняття щодо Веб 3.0.

До уваги тренерів!

Під час висвітлення цієї теми тренеру необхідно:

- **нагадати** слухачам історію розвитку Інтернет і Веб-технологій та їх застосування в бібліотеках;
- **ознайомити** з передумовами появи Веб 2.0;
- **закласти** основи знань та вмінь у створенні та спільному використанні контенту.

Тема 1.1. Розвиток Інтернет та Веб-технологій. Сутність, основні принципи

Тема вивчається під час:

- *лекційного заняття – 2 години;*
- *виконання виробничого завдання – 2 години;*
- *самостійної роботи слухачів – 2 години.*

Контроль знань за темою - експрес-опитування.

ЛЕКЦІЙНЕ ЗАНЯТТЯ

План

1. Інформаційне суспільство і роль Інтернету та бібліотек у його розвитку.
2. Історія розвитку Інтернету та Веб-технологій. WWW як гіпертекстова, гіпермедійна, розподілена, інтегруюча, глобальна інформаційна система.
3. Веб 1.0 та Веб 2.0: спільне та відмінне. Сутність та основні принципи Веб 2.0 як платформи.
4. Основні технології та сервіси Веб 2.0.
5. Мережа як колективний інтелект. Соціальні чинники технологій Веб 2.0.
6. Критика, недоліки Веб 2.0.
7. Бібліотека 2.0 — інноваційна модель бібліотечного сервісу.

Тренер може проводити лекційне заняття із застосуванням мультимедійних презентацій, наведених у додатку до посібника та з використанням відеосюжетів, наведених у відповідній темі навчального сайту.

**Поради
тренеру**

ВИРОБНИЧЕ ЗАНЯТТЯ

Мета заняття: Закласти основи знань та вмінь у створенні та спільному використанні контенту.

Задачі: Створити власне віртуальне представництво в межах навчального курсу. Провести дискусію засобами веб-спілкування.

План виконання виробничого завдання

1. Використовуючи службу Gmail, встановити контакт з тренером та іншими учасниками.
2. Відповісти на запрошення від тренера до редагування спеціально створеного на час проведення курсу сайту «Веб для бібліотекарів».
3. Створити за шаблоном Сторінку учасника, персоналізувати її. Зберегти зміни.
4. Встановити зв'язки між учасниками тренінгу.
5. Залучитися до обговорення запропонованих тем засобами за вибором тренера.

Тренер може запропонувати такі питання до дискусії:

1. Вплив Інтернету на розвиток сучасного суспільства: соціальні, культурні, політичні аспекти. Роль бібліотек в епоху Інтернету. Веб 1.0 та Веб 2.0: спільне та відмінне. Чи насправді Веб 2.0 - якісно нова платформа?
2. Мережа як колективний інтелект: позитивні та негативні чинники. Соціальні аспекти.
3. Бібліотека 2.0: інноваційна модель бібліотечного сервісу чи розширення репертуару послуг.
4. «Мозковий штурм» для виявлення ідей та кроків на шляху до Бібліотеки 2.0.

Поради тренеру

Тренер (або модератор дискусії) оголошує питання, надає слово кожному учаснику дискусії, підтримує активність учасників, заохочує наведення прикладів з досвіду роботи бібліотек, спонукає до узагальнення та висновків. Роль модератора дискусії може виконувати найбільш активний та обізнаний учасник навчання

САМОСТІЙНА РОБОТА

(виконується у позанавчальний час)

Завдання для самостійної роботи

1. Знайти та додати посилання (на свою сторінку учасника тренінгу або на спільну сторінку документів) на основні документи, що визначають поняття «Інформаційне суспільство», а також законодавчі документи України стосовно інформації, інформатизації та доступу до інформації (Закони України «Про інформацію» (1992 р.); «Про науково-технічну інформацію» (1993 р.); «Про Національну програму інформатизації» (1998 р.); Укази Президента України «Про невідкладні заходи щодо розвитку бібліотек України» (2000 р.); «Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні» (2000 р.) тощо).
2. Визначити головні риси процесу інформатизації суспільства та роль Інтернету та бібліотек у цьому процесі.

Поради тренеру

Тренер пропонує слухачам здійснювати самоконтроль отриманих знань шляхом надання відповідей на питання:

1. У чому полягає роль Інтернету та бібліотек як складових сучасного глобального «Інформаційного суспільства» та «Суспільства знань»?
2. Що таке Всесвітня мережа та які основні технології та сервіси Веб?
3. Які основні технології та сервіси Веб 2.0?
4. Що таке синдикація та атомізація? Як працюють RSS та Atom?
5. Що таке мешапи і для чого їх можна використати в бібліотеках?
6. Які основні принципи в технологіях Бібліотека 2.0?

ЕКСПРЕС-ОПИТУВАННЯ

Питання для експрес-опитування

1. Коли і де народився Інтернет та Веб-технології?
2. Сфери застосування та кількість користувачів Інтернету в світі та в Україні на сьогодні?
3. Які основні спільні та відмінні риси у Веб 1.0 та Веб 2.0?
4. Які основні сервіси Веб 2.0? Приклади.
5. Які наслідки використання технологій Веб 2.0 для глобального інформаційного середовища та розвитку бібліотечної справи зокрема?

Тренер здійснює експрес-опитування усно або письмово впродовж 10 хвилин наприкінці проведення останнього заняття за темою. Загальне оцінювання за темою здійснюється за п'ятибальною системою при відповіді на запитання для експрес-опитування та з урахуванням результатів виконання практичної роботи.

**Поради
тренеру**

Література

Основна

1. Бернерс-Лі, Т. Заснування павутини: з чого починалася і до чого прийде Всесвітня мережа / Тім Бернерс-Лі, М. Фічетті ; пер. з англ. А. Іщенко. — К. : ВД «Києво-Могилянська академія», 2007. — 207 с.
2. Фрідман, Т. Л. Світ плоский!: глобалізований світ у ХХІ столітті : [пер. з англ.] / Томас Л. Фрідман. — [Х.] : Акта, [2008]. — 675 с.
3. Ярошенко, Т. О. Бібліотека, бібліотекарі та користувачі бібліотек в епоху Веб 2.0: виклики часу / Т. О. Ярошенко // Бібліотечна планета. — 2011. — № 1. — С. 17–22.

Додаткова

1. Кастельс, М. Інтернет-галактика: міркування щодо Інтернету, бізнесу і суспільства : [пер. з англ.] / М. Кастельс. — К. : Ваклер, 2007. — 290 с. : іл.
2. Создание интернета [Електронний ресурс] : [офіційна версія] // Seodid.ru : Web-сайт / [Алексей Востров]. — Електрон. дані. — [Самара], 2008 – 2010. — Режим доступу : <http://www.seoded.ru/istoriya/internet-history/voznik-interneta-of.html>. — Назва з екрану.
3. Солов'яненко, Д. Бібліотека-2.0: концепція бібліотеки другого покоління / Д. Солов'яненко // Бібліотечний вісник. — 2007. — № 5. — С. 10–20.

Тема 1.2. Веб 2.0 в бібліотеках як інструмент управління знаннями

Зміст. Веб 2.0 та його застосування в бібліотеках як інструмент управління знаннями (вітчизняний та міжнародний контекст). Управління знаннями як сукупність процесів, що керують створенням, розповсюдженням, обробкою та використанням інформації. Життєвий цикл знань. Перспективи розвитку управління знаннями (техно-орієнтовані, організаційні, екологічні). Складові (люди, процеси, технології). Технології доступу до інформації (Information Access Technology).

Спільна робота та соціально-орієнтоване програмне забезпечення (Collaboration and Social Software). Засоби комунікації та інтерактивні інструменти програм соціального програмного забезпечення. Системи управління контентом (Enterprise Content Management). Веб 2.0 та засоби розвитку ідей. Концепція менеджерів знання. Створення та використання «колективного розуму».

Вплив соціальних сервісів на навчальне середовище. Методика складання ментальних карт. Области застосування та програмне забезпечення для побудови ментальних карт.

1.2 Управління знаннями

специфіка застосування
інструментів Веб 2.0

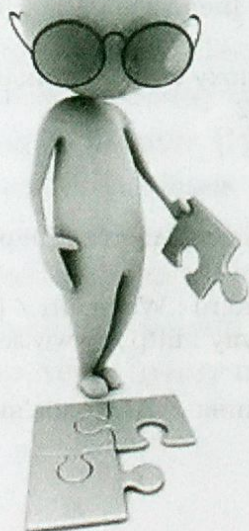
ментальні карти

застосування

методика побудови

вплив соціальних
сервісів на навчальне
середовище

Тема 1.2. Веб 2.0 в бібліотеках як інструмент управління знаннями

До уваги тренерів!

Вивчення цієї теми передбачає, що працівники бібліотек:

- оновлюють свої знання з курсу теоретичних основ управління знаннями;
- визначають специфіку управління знаннями у бібліотеці засобами Веб 2.0;
- отримують теоретичні знання та практичні навички складання ментальних карт та застосування їх для:
  - планування;
  - ефективної організації заходів;
  - генерації нових ідей;
  - організації інформації;
  - навчання.

Під час висвітлення цієї теми тренеру необхідно спонукати працівників бібліотек до ознайомлення з найновішою інформацією стосовно впливу соціальних сервісів на навчальне середовище та зорієнтувати у виборі засобів комунікації для обміну досвідом з колегами.

Тема вивчається під час:

- лекційного заняття – 2 години;
- семінару/практичного заняття – 2 години;
- самостійної роботи слухачів – 2 години.

Контроль знань за темою - експрес-опитування.

ЛЕКЦІЙНЕ ЗАНЯТТЯ

План

1. Управління знаннями як сукупність процесів, що керують створенням, розповсюдженням, обробкою та використанням інформації.
2. Стратегії, мотивація, технології управління знаннями. Життєвий цикл знань.
3. Вплив соціальних сервісів на навчальне середовище.
4. Спільноти практики та спільноти обміну знаннями.
5. Методика візуалізації системного мислення, складання ментальних карт.

Тренер може проводити лекційне заняття із застосуванням мультимедійних презентацій, наведених у додатку до посібника та з використанням відеосюжетів, наведених у відповідній темі навчального сайту.

**Поради
тренеру**

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Мета заняття: Отримати практичні навички складання та застосування ментальних карт. Вони поєднують у собі елементи як логічного, так і образного мислення, під час їх вивчення працюють обидві півкулі головного мозку. Результат їх застосування - набагато ефективніше засвоєння матеріалу, краща відтворюваність отриманих знань, розвиток образного мислення, гарна пам'ять.

Задачі:

- опанувати методику складання ментальних карт;
- визначити сфери застосування ментальних карт;
- навчитися спільної роботи з картами засобами Веб 2.0.

План практичного заняття

Тренер надає інформацію щодо методики складання ментальних карт, використовуючи матеріали додатків на диску та навчальному сайті.

1. Слухачі діляться на групи, кожна з яких обговорює та складає ментальну карту за темою, актуальною для групи, або запропонованою тренером.
2. Кожна група реєструється на сайті, де є онлайн засоби побудови ментальних карт, що дають право спільної роботи кільком учасникам, наприклад, <https://bubbl.us/> або <http://googlesharedspaces.appspot.com>.
3. Складають ментальну карту, використовуючи методику, надану тренером.
4. Зберігають карту та надають доступ до неї іншим групам.
5. Отримавши доступ до карти колег, оцінюють її, додають зміст або виправляють помилки. Зберігають зміни.
6. Додають готову роботу до своєї сторінки учасника, створеної на навчальному сайті.

**Поради
тренеру**

У залежності від аудиторії учасників, тренер фокусує увагу на практиці застосування, найбільш актуальної для групи. Втім, для всіх груп тренер надає огляд застосування ментальних карт, зазначаючи, що складання ментальних карт допоможе:

- генерувати нові оригінальні ідеї,
- планувати свою роботу й життя,
- справлятися з величезним потоком інформації,
- вирішувати складні завдання,
- ефективно організовувати різні заходи.

**Поради
тренеру**

Можливі теми та застосування:

- Лоція користувача. «Послуги, зали та ресурси бібліотеки».
- План роботи відділу (на тиждень, на місяць, на рік).
- Проектна діяльність бібліотеки. Для портфоліо наступних проектів.
- Чек-лист. «Якісне довідкове обслуговування».
- Сайт бібліотеки. Лоція для бібліотекарів та користувачів.
- «Все про нашу бібліотеку». Орієнтир для нових співробітників.
- Очікування користувачів та засоби задоволення їх потреб. «Мозковий штурм».
- Чек-лист. «Організація масової роботи».
- Застосування ментальних карт у роботі бібліотеки.

САМОСТІЙНА РОБОТА (виконується у позанавчальний час)

Завдання для самостійної роботи

1. Створити ментальну карту за опорними пунктами вивченої теми.
2. Створити ментальну карту за літературним твором.

Тренер пропонує слухачам здійснювати самоконтроль отриманих знань шляхом надання відповідей на питання:

1. Назвіть перспективи розвитку управління знаннями?
2. Як розвиток сервісів Веб 2.0 сприяє навчанню?
3. Хто автор методики запам'ятовування, творчості і організації мислення «мейндмепінг»?

**Поради
тренеру**

ЕКСПРЕС-ОПИТУВАННЯ

Питання для експрес-опитування

1. Життєвий цикл знань: що це?
2. Які характерні риси Веб 2.0 сприяють живленню навчального середовища та залучення до обміну знаннями?
3. Що таке віджети?

Тренер здійснює експрес-опитування усно або письмово впродовж 10 хвилин наприкінці проведення останнього заняття за темою. Загальне оцінювання за темою здійснюється за п'ятибальною системою при відповіді на запитання для експрес-опитування та з урахуванням результатів виконання практичної роботи.

**Поради
тренеру**

Література

Основна

1. Лаврик, О. Л. Использование новейших технологий для реализации информационной функции библиотеки / О. Л. Лаврик, И. Г. Юдина // Библиосфера. — 2010. — № 1. — С. 35–41.
2. Силком, С. Имплементация менеджмента знаний в библиотечно-информационную сферу [Електронний ресурс] / Сергей Силков, член Гильдии управ. докум. — Електрон. текст. дані. — Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/bib_visnyk/2008-6/13.pdf, вільний. — Назва з екрану. — Текст на екрані рос. мов. — Аналог друк. вид. (Бібліотечний вісник. — 2008. — № 6. — С.41–46.). — Перевірено : 25.02.2011.
3. Шибаева, Е. А. Управление знаниями как новая функция библиотек [Електронний ресурс] / Екатерина Александровна Шибаева, дир. упр. проект. и програм Центра библ. инновац. технолог. РГБ. — Електрон. текст. дані. — Режим доступу : <https://docs.google.com/fileview?id=0B7IVfRRCOtymMDQ2MDIwZGZEtYjBINCO0YzM3LWJlNjltZjMyMDQ4ZTE4M2Mx&hl=ru>, вільний. — Назва з екрану. — Текст на екрані рос. мов. — Аналог друк. вид. (Библиотековедение. — 2009. — № 5. — С. 34–39.). — Перевірено : 25.02.2011.

Додаткова

1. Андреев, А. Web 3.0: Менеджеры знаний [Електронний ресурс] / Алексей Андреев, главный редактор Eva.Ru // ВЕБПЛАНЕТА. — Електрон. текст. дані. — Режим доступу : http://www.webplanet.ru/news/reading-room/2006/3/20/we_3_0.html, вільний. — Назва з екрану. — Текст на екрані рос. мов. — Перевірено : 24.02.2011.

2. Лобач, А. Управление знаниями. С чего начать [Электронный ресурс] / Александр Лобач. — Электрон. текст. дані. — [Б.м.], 2008. — Режим доступу : <http://alexlobach.ru/2008/01/30/upravlenie-znaniyami-s-chego-nachat/>, вільний. — Назва з екрану. — Текст на екрані рос. мов. — Перевірено : 25.02.2011.
3. Патаракин, Е. Д. Веб 2.0 — управление, изучение и копирование [Электронный ресурс] / Е. Д. Патаракин // Лаборатория социального маркетинга «Сарафанное Радио» Международный Форум «Образовательные Технологии и Общество» Восточно-Европейская Подгруппа: Web-сайт. — Электрон. текст. дані. — Режим доступу : http://ifets.ieee.org/russian/depository/v10_i2/html/2.htm, вільний. — Назва з екрану. — Текст на екрані рос. мов. — Аналог друк. вид. (Educational Technology & Society. — 2007. — 10 (2)). — Перевірено : 24.02.2011.
4. Симонова, А. 10 общепринятых заблуждений об управлении знаниями [Электронный ресурс] / Алена Симонова, консультант консалт. комп. ITeam. — Электрон. текст. дані. — Режим доступу : <http://psytop.com/content/view/461/2/>, вільний. — Назва з екрану. — Текст на екрані рос. мов. — Перевірено : 25.02.2011.
5. Федоров, А. Управление знаниями 2.0 [Электронный ресурс]. — Электрон. текст. дані. — (Чебоксари), 2010. — Режим доступу : <http://ideafor.info/?p=1717>, вільний. — Назва з екрану. — Перевірено : 25.02.2011.
6. Шибаева, Е.А. Инновации Web 2.0 в библиотеках [Электронный ресурс] / [Екатерина Александровна Шибаева, дир. упр. проект. и програм Центра библ. инновац. технолог. РГБ]. — [Москва], 2008. — Электрон. текст. дані. — Режим доступу : <http://blog.shikate.ru/30/innovacii-web-20-v-bibliotekah/>, вільний. — Назва з екрану. — Текст на екрані рос. мов.. — Перевірено : 25.02.2011.
7. Школьная библиотека 2.0 [Электронный ресурс]. — Электрон. текст. дані. — Режим доступу : [http://wiki.km-school.ru/wiki/index.php/Школьная библиотека 2.0/](http://wiki.km-school.ru/wiki/index.php/Школьная_библиотека_2.0/), вільний. — Назва з екрану. — Перевірено : 25.02.2011.

РОЗДІЛ 2. СЕРВІСИ ВЕБ 2.0 ТА ЇХ РОЛЬ ДЛЯ БІБЛІОТЕК

Тема 2.1. Синдикація/вікі технології. Вікіпедія

Зміст. Синдикація контенту: сутність, механізми, недоліки. RSS як сімейство стандартів формування XML-документа, в якому зберігається інформація про поновлення. Стандарти Really Simple Syndication (RSS 2.0), Rich Site Summary (RSS 0.91, RSS 1.0) та RDF Site Summary (RSS 0.9 та 1.0). RSS-канали, RSS-стрічки, RSS-фіди. Історія виникнення, специфіка використання, несумісність, приклади. Зростання фідів (графік <http://www.syndic8.com/stats.php>). Робота сучасних браузерів, поштових клієнтів та програм миттєвого обміну повідомленнями з RSS-стрічками. RSS-агрегатори, їх призначення та механізм дії. Безкоштовні Веб-агрегатори: Google Reader (www.google.com/reader) та Bloglines (www.bloglines.com). Створення стрічки RSS feed з використанням різних застосунків. Приклади кращих RSS-ресурсів для різних сфер (новини, спорт, інтернет, бібліотеки тощо) Програмні продукти для створення RSS міток для перепублікації, для змішування, для читання RSS-стрічок.

Atom та атомізація. Протоколи публікації Atom. Використання Atom на Blogger.com, Google News, Gmail та інших сервісах Google. Додатки до стандарту (GData) та його використання (Google Calendar). Переваги використання RSS та Atom (економія часу, економія трафіку, відсутність спаму, анонімність, поінформованість).

Бібліотекарі як RSS-видавці. Застосування для бібліотекарів і для користувачів.

Вікі: сутність, поняття та концепції. Технології та властивості. Відкрита філософія вікі. Визначальні ознаки (багаторазове редагування текстів, колективне авторство, слідкування за змінами тощо). Технічні характеристики та мова. Вікі як веб-сайт, що дозволяє користувачам самостійно змінювати зміст сторінок на ньому. Вікі як спільне програмне забезпечення (collaborative software) для створення такого сайту. Вікі та WikiWikiВеб (WikiWikiWeb). Portland Pattern Repository — перший вікі в історії. Найбільші вікі-системи (MediaWiki, MoinMoin, UseModWiki, TWiki та ін.) MediaWiki як засіб для створення інтернет-енциклопедій. Різноманітні вікі-системи (WackoWiki, Confluence, NPJ, WikidPad, deskDo, OpenWiki, TiddlyWiki та ін.) та сфери їх застосування (онлайн-енциклопедії, бази знань, засіб для спільної роботи та ведення документації, ведення персональних чи групових todo-списків та ін. проектних робіт). Засоби для перевірки правильності недавніх змін у сторінках на вікі та можливих обмежень.

Вікіпедія — найбільший вікі-портал у світі. Феномен Вікіпедії, історія розвитку, структура, мови, статистика, правила, особливості, критика, значення. Історія української Вікіпедії. Споріднені продукти: вікіновини, вікіпідручник тощо. Інші проекти («Планета Вікімедія» та ін.). Вікі-спільноти (світові: WorldWideWiki: SwitchWiki, WikiIndex та ін.; вітчизняні: «Майдан Вікі», «WWW Енциклопедія Києва» «БЕК» та ін.)

Використання вікі в бібліотечній справі. Представлення Бібліотеки у Вікіпедії.

До уваги тренерів!

Вивчення цієї теми передбачає, що працівники бібліотек *отримують знання* про теоретичні та практичні аспекти застосування технологій синдикації та атомізації контенту, переваги та недоліки вікі технологій, *познайомляться* з досвідом використання цих служб для створення нових бібліотечних послуг

Тема є новою для бібліотек, тому під час висвітлення цієї теми тренеру необхідно на конкретних прикладах показувати можливості застосування цих технологій.

Тема 2.1. Синдикація/вікі технології. Вікіпедія

Тема вивчається під час:

- *лекційного заняття – 2 години;*
- *семінару/практичного заняття – 2 години;*
- *самостійної роботи слухачів – 4 години.*

Контроль знань за темою - експрес-опитування.

ЛЕКЦІЙНЕ ЗАНЯТТЯ

План

1. Синдикація контенту: сутність, механізми, недоліки.
2. RSS: сутність, характеристики, використання. Створення RSS feed з використанням різних продуктів. Приклади кращих RSS.
3. Atom та атомізація. Протоколи публікації та використання.
4. Сутність концепції вікі. Технології та властивості. Відкрита філософія. Технічні характеристики та мова вікі. Основні сфери застосування вікі.
5. Вікіпедія — найбільший вікі-портал у світі. Феномен Вікіпедії, історія розвитку, структура, мови, статистика, правила, особливості, критика, значення. Історія української вікіпедії. Споріднені продукти та інші вікі-проекти та вікі-спільноти. Бібліотека у Вікіпедії.
6. Використання RSS та вікі в бібліотечній справі. Бібліотекарі як RSS-видавці.

Тренер може проводити лекційне заняття із застосуванням мультимедійних презентацій, наведених у додатку до посібника та з використанням відеосюжетів, наведених у відповідній темі навчального сайту, наприклад, «Що таке RSS в популярному форматі: <http://rssfeed.in.ua/>»

**Поради
тренеру**

Мета заняття: сформувати розуміння та практичні навички використання технологій синдикації контенту та вікі-технологій.

План практичного заняття

1. Організувати дискусію на тему «Технології вікі та їх можливе використання в бібліотеках» з використанням Веб-застосунків спільного обговорення.
2. Знайти і вибрати на одному з популярних сайтів можливість підписатися на новини, використовуючи технологію RSS.
3. Зареєструватися для отримання новин з певної теми (на вибір слухача чи викладача) за допомогою Google Reader.

Тренер пропонує можливі теми передплати новин:

- *Ваша бібліотека в Інтернеті;*
- *Бібліотеки світу в Інтернеті;*
- *Бібліотечні блоги про... ;*
- *Ваше хобі.*

**Поради
тренеру**

Тренер пропонує скласти текст оголошення для RSS-стрічок сайту бібліотеки (на вибір):

- *про нові надходження до бібліотеки;*
- *про корисні Веб-ресурси;*
- *про нові сервіси бібліотеки;*
- *про кращі книги.*

САМОСТІЙНА РОБОТА (виконується у позанавчальний час)

Завдання для самостійної роботи

1. Створити каталог кращих RSS-ресурсів для однієї з соціальних сфер (на вибір).
2. Додати стрічку RSS до сайту своєї бібліотеки.
3. Додати RSS з сайту про книжкові новинки (New York Books Review, Літакцент (<http://litakcent.com/>), «Кассіопея — сузір'я українських книжок», часопис «Критика» тощо) до свого сайту або підписатися на них самому.

**Поради
тренеру**

Тренер пропонує слухачам здійснювати самоконтроль отриманих знань шляхом надання відповідей на питання:

1. Що таке синдикація та атомізація?
2. Що таке RSS-фіди? Як вони працюють?
3. Як працює Atom? У чому його відмінність (подібність) до RSS?
4. Структура Вікіпедії.

Питання для експрес-опитування

1. У чому переваги використання RSS та ATOM?
2. Де шукати стрічку RSS і як підписатися?
3. У чому сутність вікі та які визначні вікі-проекти Ви знаєте? Які основні сфери застосування вікі?
4. Основні статистичні дані Вікіпедії (мови, автори, кількість статей).
5. Чи Вікіпедія — надійне джерело інформації? Чому Вікіпедія за популярністю перевищує користування Британікою?
6. Чому і за що критикують Вікіпедію?

Тренер здійснює експрес-опитування усно або письмово впродовж 10 хвилин наприкінці проведення останнього заняття за темою. Загальне оцінювання за темою здійснюється за п'ятибальною системою при відповіді на запитання для експрес-опитування та з урахуванням результатів виконання практичної роботи.

Література**Основна**

1. Вікіпедія: вільна енциклопедія [Електронний ресурс] // Вікіпедія. — Режим доступу : [http:// ru.wikipedia.org/](http://ru.wikipedia.org/).
2. Що таке RSS? [Популярно про RSS] [Електронний ресурс]. — Електрон. дані. — Режим доступу: <http://rssfeed.in.ua/>. — Назва з екрану.
3. Грінченко, В. «Вікіпедія» як елемент культури інформаційного суспільства / В. Грінченко, Т. Грінченко // Вісник Національної академії наук України. — 2010. — № 10. — С. 54–63. — Відомості доступні також з Інтернету : <http://www.nbuv.gov.ua/portal/all/herald/2010-10/a6.pdf>.

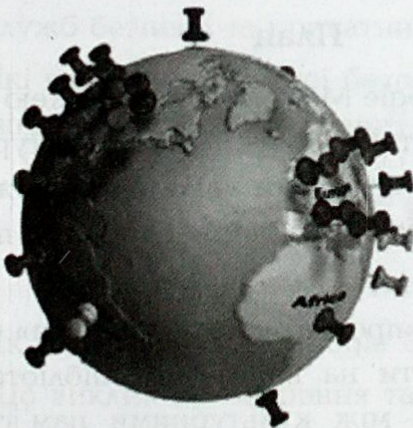
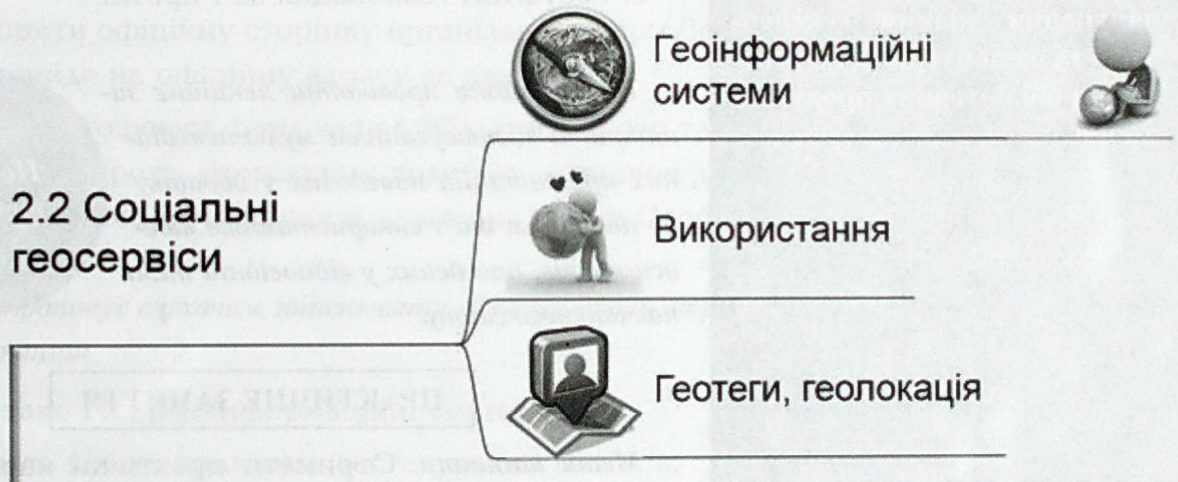
Додаткова

1. Губенко, Д. Чарівна шухляда [Електронний ресурс]. — Електрон. дані. — Режим доступу : <http://www.ut.net.ua/Society/6600>. — Назва з екрану.
2. Киричок, Т. Тенденції розвитку електронних енциклопедичних видань [Електронний ресурс]. — Електрон. дані. — Режим доступу : http://druk.kpi.ua/files/publications/Kurychok_T_0.pdf. — Назва з екрану.
3. Куликов, В. О. Пошук історичної інформації в інтернеті : навч. посіб. для студ. істор. фак. / Володимир Куликов. — Х. : Вид-во ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2007. — 91 с. — Відомості доступні також з Інтернету : http://www-history.univer.kharkov.ua/book/Kulikov_Poshyk_informacii.pdf.

Тема 2.2. Соціальні геосервіси

Зміст. Геоінформаційні системи: поняття, класифікація, функції, основні проекти (Google Maps, WikiMapia, Google Earth, Панораміо тощо). Використання геосервісів (як джерела інформації, платформи для вирішення дослідницьких завдань, платформи для проведення мережових проектів (вебквестів) тощо. Google for Educators. Гібридні додатки (mashups), що об'єднують кілька інструментів Веб 2.0 між собою чи з іншими додатками (інтеграція географічних мап від Google, Yahoo із засобами розміщення фото). Нові послуги бібліотек з використанням соціальних геосервісів. Законодавче врегулювання. Обмеження. Питання порушення особистої гідності та державних таємниць. Реклама на дахах. Геокешинг.

Тема 2.2. Соціальні геосервіси

До уваги тренерів!

Тема є новою для бібліотек, тому під її час висвітлення тренеру необхідно на конкретних прикладах показувати:

- можливості застосування соціальних геосервісів для бібліотек і користувачів;
- залучення знання «експертів» та волонтерів для створення бібліотечних продуктів та послуг.

Тема вивчається під час:

- *Лекційного заняття – 2 години;*
- *Семінару/практичного заняття – 2 години;*
- *Самостійної роботи слухачів – 2 години.*

Контроль знань за темою - експрес-опитування.

ЛЕКЦІЙНЕ ЗАНЯТТЯ

План

1. Геоінформаційні системи: основні поняття, функції. Популярні проекти.
2. Використання геосервісів.
3. Геотегінг, геолокація: за і проти.

Тренер може проводити лекційне заняття із застосуванням мультимедійних презентацій, наведених у додатку до посібника та з використанням відеосюжетів, наведених у відповідній темі навчального сайту.

**Поради
тренеру**

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Мета заняття: Отримати практичні навички застосування геоінформаційних систем

План

1. Створити у Google Maps мапу з мережею бібліотек вашої системи або об'єктів культури вашої місцевості. Створити «візитівку» кожному об'єкту. (Можливе виконання спільного проекту в групі).
2. Google Maps: «прокладаємо маршрути». Прокласти маршрути на вибір (між бібліотеками вашої системи, між культурними пам'ятками вашої місцевості, між бібліотекою та транспортним вузлом).
3. Додати мапу на сторінку учасника.
4. Зареєструватися на altergeo.ru. Додати вашу бібліотеку, опис, особливості, друзів тощо.

Позна чити своє місцезнаходження. «Обрати мера». Що бібліотека може запропонувати у ролі купонів?

**Поради
тренеру**

Тренер може спонукати групу до обговорення застосування геосервісів для нових бібліотечних послуг, мешанів з електронними ресурсами бібліотеки, реклами, масових заходів тощо. Обговорення можна провести у групах, з презентацією ідей на фліпчарті, або запропонувати кожному дати відповідь у коментарях на навчальному сайті. Після тренінгу ідеї з коментарів переходять до Банку ідей, коментарі «обнуляються» для наступної групи.

САМОСТІЙНА РОБОТА (виконується у позанавчальний час)

Завдання для самостійної роботи

1. Знайти та позначити будівлю вашої бібліотеки в проєкті WikiMapia. Текст про бібліотеку, розклад роботи, контактні дані, умови надання послуг розмістити кількома мовами. Додати фото.
2. Додати фото вашої бібліотеки у Panoramio, провести прив'язку до місцевості. Ці фото з'являються в Google Earth.
3. Створити офіційну сторінку організації в <http://local.google.com/> (лист підтвердження прийде на офіційну адресу за два тижні).
4. Використовуючи фонд вашої бібліотеки, фото та геотеги створити (на вибір): віртуальну подорож, літературну подорож, завдання для вебквестів. Додати архівні фото з прив'язкою до місцевості та шкали часу у Google Earth).

Тренер пропонує слухачам здійснювати самоконтроль отриманих знань шляхом надання відповідей на питання:

1. Що таке ГІС (Геоінформаційні системи)?
2. Назвіть кілька прикладів застосування геотегів.
3. Які обмеження довелось вжити інтернет-кампаніям, зважаючи на вимоги державних служб безпеки та приватних осіб?
4. Які питання особистої безпеки пов'язані з використанням ГІС? Що спільного й відмінного в цьому для різних категорій користувачів?

ЕКСПРЕС-ОПИТУВАННЯ

Питання для експрес-опитування

1. Як додати фото до Google Earth?
2. Що викликало обурення та судові позови до кампаній, що застосовували інтернет-мобілі?
3. Наведіть приклади використання геотегів у бізнесі.
4. Що таке геолокація?
5. Нові послуги бібліотек з використанням соціальних геосервісів. Знайдіть вдалі приклади. Запропонуйте свої варіанти.

6. З чим, на вашу думку, пов'язане стрімке зростання популярності сервісів геолокації в соціальних мережах?
7. Які переваги отримує бібліотека, використовуючи можливості геосервісів?
8. За якими творами Ви б здійснили літературну подорож?

Тренер здійснює експрес-опитування усно або письмово впродовж 10 хвилин наприкінці проведення останнього заняття за темою. Загальне оцінювання за темою здійснюється за п'ятибальною системою при відповіді на запитання для експрес-опитування та з урахуванням результатів виконання практичної роботи.

Література

1. Google Maps [Електронний ресурс] // Google: Пошуковий ресурс / Google Inc. — Електрон. карта. — [США], сор. 2011. — Режим доступу : <http://local.google.com/>, вільний. — Назва з екрану. — Багатомовний. — Інтерактивна карта та супутникова фотокарта Землі: кольор.; наближення від 5000 км до 20 м. — Додат. можливості: відеотрансляція з веб-камер світу, розміщення на карті та перегляд фотографій, інформац. підтримка з веб-ресурсу «Вікіпедія». — Перевірено : 21.01.2011.
2. Panoramio [Електронний ресурс] / [Google Inc.] . — Електрон. текст. та фотодані, карта. — [США, сор. 2011]. — Режим доступу : <http://www.panoramio.com>, вільний. — Назва з екрану. — Багатомовний. — Можливості: розміщення на карті та перегляд фотографій, форум, ведення блогу . — Корегується постійно. — Перевірено : 21.01.2011.
3. WikiMaria [Електронний ресурс] / [Основа Александром Корякиным и Евгением Савельевым]. — Електрон. карта. — [(Р.Ф.), сор. 2006]. — Режим доступу : <http://wikimaria.org>, вільний. — Назва з екрану. — Багатомовний. — Інтерактивна карта та супутникова фотокарта Землі: кольор.; наближення від 5000 км до 20 м. — Додат. можливості: розміщення на карті та перегляд фотографій, інформац. підтримка з веб-ресурсу «Вікіпедія». — Перевірено : 25.02.2011.
4. Викимарія [Електронний ресурс]. — Електрон. текст. дані. — Режим доступу : <http://ru.wikipedia.org/wiki/Викимарія>, вільний. — Назва з екрану. — Перевірено : 25.02.2011.
5. Дементієвська, Н. Міні-курс Соціальні геосервіси. Googlemaps [Електронний ресурс] / Ніна Дементієвська, коорд. мереж. спіл. в межах проекту ПРООН «Соц. інтегр. та розв. громад. відповід. і молоді в Україні»; Галина Проценко, вчит. інформ. Печерської гімн. №75; Антоніна Букач, вчит. інформ. СЗОШ № 9 з поглиб. вивч. інозем. мов м. Білої Церкви; Юрій Анісімов, вчит. інформ. ЗОШ № 84 м. Києва. — Електрон. текст. дані. — [Україна], 2009. — Режим доступу : http://www.eduwiki.uran.net.ua/wiki/index.php/Мінікурс_Соціальні_геосервіси._Googlemaps, вільний. — Назва з екрану. — Текст на екрані укр. мов. — Перевірено : 10.03.2011.
6. Дементієвська, Н. Міні-курс Соціальні геосервіси. Panoramio [Електронний ресурс] / Ніна Дементієвська, коорд. мереж. спіл. в межах проекту ПРООН «Соц. інтегр. та розв. громад. відповід. і молоді в Україні»; Галина Проценко, вчит. інформ. Печерської гімн. №75; Антоніна Букач, вчит. інформ. СЗОШ № 9 з поглиб. вивч. інозем. мов м. Білої Церкви; Юрій Анісімов, вчит. інформ. ЗОШ № 84 м. Києва. — Електрон. текст. дані. — [Україна], 2009. — Режим доступу : http://www.eduwiki.uran.net.ua/wiki/index.php/Мінікурс_Соціальні_геосервіси._Panoramio, вільний. — Назва з екрану. — Текст на екрані укр. мов. — Перевірено : 10.03.2011.
7. Дементієвська, Н. Міні-курс Соціальні геосервіси. WikiMaria [Електронний ресурс] / Ніна Дементієвська, коорд. мереж. спіл. в межах проекту ПРООН «Соц. інтегр. та розв. громад. відповід. і молоді в Україні»; Галина Проценко, вчит. інформ. Печерської гімн. №75; Антоніна Букач, вчит. інформ. СЗОШ № 9 з поглиб. вивч. інозем. мов м. Білої Церкви; Юрій Анісімов, вчит. інформ. ЗОШ № 84 м. Києва. — Електрон. текст. дані. — [Україна], 2009. — Режим доступу : http://www.eduwiki.uran.net.ua/wiki/index.php/Мінікурс_Соціальні_геосервіси._WikiMaria, вільний. — Назва з екрану. — Текст на екрані укр. мов. — Перевірено : 10.03.2011.
8. Полное руководство пользователя — русская версия [Електронний ресурс] // WikiMaria. — Електрон. текст. дані. — Режим доступу : http://ru.wikipedia.org/wiki/Полное_руководство_пользователя_-_русская_версия, вільний. — Назва з екрану. — Перевірено : 25.02.2011.

Тема 2.3. Фото/відеосервіси

Зміст. Поняття фото- та відеохостингу. Фото/відеошаринг, відеоблогінг. **Підкастинг** як спосіб створення та передачі звукової та відеоінформації в Інтернеті. **Фотохостинг** та засоби для розміщення фотографій в Інтернеті. Приклад Flickr та Picasa (на вибір). Функції (зберігання, збереження, організації, навігації зображень), додаткові сервіси. Операції з фотографіями (обмеження доступу до фото чи умови використання, коментарі, мітки (теги) та їх роль у пошуках в архівах Flickr за темою, місцем або предметом присутніми на фото, позначки певних фрагментів фото з коментарем, прив'язка фото до місця зйомки або місцезнаходження об'єкта на мапі, розміщення фото в тематичних групах тощо). Ліцензування. Участь у дотичних проектах (commons.flickr.com). «Український Флікер». **Слайд-хостинг:** розміщення та розповсюдження презентацій в мережі. Сервіси та особливості. Сфери застосування (освіта, в т. ч. дистанційне навчання, бізнес, реклама, портфоліо тощо). **Відеохостинг:** сервіси, модерація, структура, економіка та бізнес-моделі, аудиторія, статистика, соціальні послуги. Технічні деталі. Можливості опису матеріалів (теги, категорії), пошуку, обговорення, редагування тощо. Соціальне значення та вплив на сучасну журналістику. Критика, претензії до сервісів. Блокування в окремих країнах чи частково контенту. Авторське право.

Феномен **YouTube**, його філософія («Розкажи світові про себе») та історія, сервіси, особливості, створення та розповсюдження контенту, локалізація. Додаткові можливості для користувачів: коментарі, форуми, рейтинги, редагування тощо. Формати для розміщення відеоматеріалів та відеоблогів. Скачування відео: з сайту, через окремі додатки (наприклад, SaveTube), через додатки для браузерів. YouTube і авторське право. Статистика розміщення та використання. Рейтинги, номінації. Роль YouTube в сучасному медіасвіті.

Фото- та відеохостинг та мешапи для створення нових продуктів (літературних подорожей, історичних, географічних екскурсів тощо). Значення сервісів фото- відеохостингу для бібліотек та бібліотекарів. Приклади.

2.3 Фото\Відео

ФОТОХОСТИНГ

Відеохостинг

Презентації

До уваги тренерів!

Під час висвітлення цієї теми тренеру необхідно:

- *познайомити з основами роботи з медіаконтентом;*
- *зорієнтувати у цінових політиках використання сервісів 2.0.*

Допомогти зорієнтуватися в питаннях авторського права та коректного запозичення ресурсів.

Тема є новою для бібліотек, тому під час її висвітлення тренеру необхідно на конкретних прикладах показувати можливості застосування цих технологій для бібліотек і користувачів.

Тема 2.3. Фото/відеосервіси

Тема вивчається під час:

- *лекційного заняття – 2 години;*
- *семінару/практичного заняття – 2 години;*
- *самостійної роботи слухачів – 4 години.*

Контроль знань за темою – експрес-опитування.

ЛЕКЦІЙНЕ ЗАНЯТТЯ

План

1. Основні поняття фото- та відеохостингу (фото/відеошарингу, відеоблогінгу тощо). Основні функції та сервіси.
2. Фотохостинг та засоби для розміщення фотографій в Інтернеті (Flickr, Photobucket, Panoramio, Picasa, LifeStudio, 35Photo, ImageShack, Hiero.Ru та ін.). Приклад Flickr: функції, сервіси, умови використання.
3. Слайд-хостинг: розміщення та розповсюдження в мережі презентацій. Коротко про SlideShare, MyPlick, SlideBoom, SlideServe тощо. Їх сервіси, особливості, сфери застосування, користь для бібліотек.
4. Відеохостинг (YouTube, Dailymotion, Games-TV, Google Video, Livestream, MyspaceTV, YahooVideo, MyVideo, Everyday Explorers, Openfilm, TeacherTube, RuTube, Vimeo, WorldMadeChannel, ЯндексВидео, Фламбер, та ін.). Сервіси, модерація, структура, бізнес-моделі, аудиторія, статистика, соціальні послуги, технічні деталі.
5. Феномен YouTube та можливості його використання для бібліотек та бібліотекарів.
6. Значення сервісів фото- відеохостингу для бібліотек та бібліотекарів.

Тренер може проводити лекційне заняття із застосуванням мультимедійних презентацій, наведених у додатку до посібника та з використанням відеосюжетів, наведених у відповідній темі навчального сайту.

**Поради
тренеру**

Мета заняття: отримати практичні навички щодо створення, опису, розповсюдження медіаколекцій, з огляду на цінові політики використання та питання авторського права.

Завдання для виконання під час практичного заняття:

1. Тренер надсилає учасникам запрошення до перегляду та додавання фото в альбом «Банк ідей». Відкрити лист-запрошення та перейти за посиланням.
2. Активувати обліковий запис в Picasa.
3. Створити альбом та додати кілька фото (бібліотеки або власні).
4. Додайте бібліотечне фото до альбому «Банк ідей», подбавши про теги, опис, прив'язку до місцевості, умови розповсюдження.
5. Додати слайд-шоу з альбому «Банк ідей» на сторінку учасника.
6. Створити обліковий запис на Flickr та YouTube та завантажити фото (відео) про свою бібліотеку (своє місто). Повідомити «друзів». Додати відео до сторінки учасника.
7. Знайти в SlideShare презентації на тему (наприклад, «Кращі бібліотеки світу», «Бібліотека та Інтернет», «Бібліотека та соціальні мережі» тощо), додати віджет на персональну сторінку.

Тренер може обрати іншу платформу для вивчення теми фото- відеохостингу. Але обов'язково зверніть увагу групи на умови розповсюдження колекцій, ліцензійні угоди та їх варіативність. Окрему увагу слід приділити питанням етики, що постають перед бібліотекою під час публікації фото та відео користувачів, відзняті під час проведення масових заходів.

**Поради
тренеру**

САМОСТІЙНА РОБОТА (виконується у позанавчальний час)

Завдання для самостійної роботи

1. Створити і розмістити на SlideShare презентацію про відео- та фотохостинг та його використання в бібліотеках світу.
2. Додати відеоролик з екскурсією по бібліотеці на Youtube та виконати прив'язку до місцевості. Подбати про теги, опис, умови розповсюдження.

Тренер пропонує слухачам здійснювати самоконтроль отриманих знань шляхом надання відповідей на питання:

1. Для чого потрібні фото- та відеохостинги, їхні функції, основні сервіси.
2. Слайд-хостинг перетворює завантажені PPT-презентації у Flash формат, для чого це потрібно?
3. Основні функції та сервіси YouTube?
4. Як можна використовувати рейтинги YouTube чи Flickr в бібліотеках?

**Поради
тренеру**

Питання для експрес-опитування

1. Чи кожна світлина на Flickr чи Picasa має задеклароване авторське право? Скільки та які є варіанти авторських прав для кожного фото?
2. Чи є українська локалізація YouTube, і коли вона відбулась, якщо так?
3. У яких категоріях відбуваються щорічні нагороди YouTube? За якими критеріями?
4. Як завантажити відео з YouTube та розмістити їх на сайті (блогі) бібліотеки?

Поради тренеру

Тренер здійснює експрес-опитування усно або письмово впродовж 10 хвилин наприкінці проведення останнього заняття за темою. Загальне оцінювання за темою здійснюється за п'ятибальною системою при відповіді на запитання для експрес-опитування та з урахуванням результатів виконання практичної роботи.

Література

Основна

1. YouTube [Електронний ресурс] : [сервіс, що надає послуги хостингу відеоматеріалів] : Web-сайт / YouTube, LLC. — Електрон. дані і прогр. — [Сан-Бруно (Каліфорнія, США)], 2010. — Режим доступу : <http://www.youtube.com>. — Назва з екрану.
2. Flickr [Electronic resource] : Web-site / Yahoo! Inc. — Electronic data and programs. — Sunnyvale (California, USA), 2010. — Mode of access : <http://www.flickr.com/>. — Title from the screen.
3. SlideShare [Electronic resource] : Web-site / SlideShare Inc. — Electronic data and programs. — San Francisco (California, USA), 2010. — Mode of access : <http://www.slideshare.net/>. — Title from the screen.
4. Лаврик, О. Л. Использование новейших технологий для реализации информационной функции библиотеки / Лаврик О. Л., Юдина, И. Г // Библиосфера. — 2010. — № 1. — С. 35—41.

Додаткова

1. YouTube 101: Subscriptions [Електронний ресурс] : [відеоролик : «серіал» про нові можливості YouTube] / by YouTube // YouTube : Web-сайт / YouTube, LLC. — Електрон. дані та прогр. — [Сан-Бруно (Каліфорнія, США)], 2010. — Режим доступу : <http://www.youtube.com/t/about>. — Назва з екрану.
2. The History of YouTube [Електронний ресурс] : [відеоролик з історії YouTube] / [hinderliter84] // YouTube : Web-сайт / YouTube, LLC. — Електрон. дані та прогр. — [Сан-Бруно (Каліфорнія, США)], 2010. — Режим доступу : <http://www.youtube.com/watch?v=x2NQiVcdZRY>. — Назва з екрану.
3. Flickr [Electronic resource] : [presentations about the Flickr] // Slideshare : Web-site / SlideShare Inc. — Electronic data and programs. — San Francisco (California, USA), 2010. — Mode of access : <http://www.slideshare.net/deborah890/flickr-37301>. — Title from the screen.

Тема 2.4. Блоги та соціальні мережі

Зміст. Розвиток блогів та соціальних мереж (writable web). Функції, різновиди, мотивація участі, соціальна значущість. Небезпеки. Реклама. Особливості нетикету соціальних мереж. Основні проекти (Linkedin, Facebook, MySpace, Однокласники, Вконтакте тощо) та можливості їх використання для бібліотек та бібліотечних фахівців. Соціальні закладки, соціальні каталоги, соціальні бібліотеки. Застосунки: системи миттєвого спілкування (IM — Instant messaging: Skype, ICQ, Yahoo Messenger, MSN Messenger, Miranda IM тощо). Мікроблогінг (twitter, twit.com.ua, Juick, Сто сорок). Питання безпеки та захисту особистої інформації.

2.4 Блоги. Соціальні мережі

Блоги, мікроблоги

Соціальні мережі

Миттєві повідомлення

Нетикет

До уваги тренерів!

Під час висвітлення цієї теми тренеру необхідно:

- *нагадати* слухачам теорію та практику використання блогів;
- *ознайомити* з основними типами та сферою застосування соціальних мереж;
- *закласти* основи знань та вмінь безпечного використання та культури мережевого спілкування.

Тема є новою для бібліотек, тому під час її висвітлення тренеру необхідно на конкретних прикладах показувати можливості застосування цих технологій для бібліотек і користувачів.

Тема 2.4. Блоги та соціальні мережі

Тема вивчається під час:

- *Лекційного заняття – 2 години;*
- *Семінару/практичного заняття – 2 години;*
- *Самостійної роботи слухачів – 4 години.*

Контроль знань за темою – експрес-опитування.

ЛЕКЦІЙНЕ ЗАНЯТТЯ

План

1. Блоги: функції, різновиди, значущість.
2. Соціальні мережі.
3. Застосунки. Системи миттєвого спілкування.
4. Мікроблогінг.
5. Безпека та культура мережевого спілкування. Нетикет.

Тренер може проводити лекційне заняття із застосуванням мультимедійних презентацій, наведених у додатку до посібника та з використанням відеосюжетів, наведених у відповідній темі навчального сайту.

*Поради
тренеру*

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Мета заняття: отримати практичні навички соціальної комунікації за допомогою соціальних медіа.

Завдання для виконання під час практичного заняття

1. Написати повідомлення в мініблог оголошень на сайті навчального курсу.
2. Залишити кілька коментарів до запису.
3. Видалити зайві коментарі.
4. Визначити, в якій соціальній мережі шукати ваших читачів.
5. Зареєструватись у соціальній мережі (Facebook, «Вконтакте», Мой Мир – на вибір)
6. Знайти в соцмережі інші бібліотеки та бібліотекарів. Запропонувати «дружити» (підказка: УБА, Бібліоміст мають акаунти в цих мережах).

7. Переглянути стрічку подій «друзів», позначити те, що сподобалось.
8. Додайте до своєї сторінки кілька повідомлень різними шляхами: безпосередньо на сторінку та з інших сторінок, використовуючи кнопку share (поділитись).
9. Оцініть свій профіль: чи все там гарно, чи безпечно?
10. Спробуйте відеочат безпосередньо в соціальній мережі. (Facebook, Google+). Налаштуйте зв'язок. Зробіть тестовий дзвінок. Знайдіть друзів за адресами чи ім'ям.
11. Проведіть коротку конференцію між кількома учасниками.

Тренер може запропонувати теми для обговорення:

- Зростання аудиторії та активності соціальних мереж, як це може використати бібліотека?
- Вимоги бібліотеки до соціальної мережі. Вимоги соціальної мережі до бібліотеки.

**Поради
тренеру**

САМОСТІЙНА РОБОТА (виконується у позанавчальний час)

Мета заняття: створення віртуального представництва бібліотеки у соціальних мережах.

Завдання для самостійної роботи

1. Створити сторінку бібліотеки у спільноті. Додати розклад, фото, дискусії. Запропонувати друзям.
2. Знайдіть спільноту за обраною темою. Чи можете ви співпрацювати? Чи можна запропонувати їм свої послуги? У якій формі?
3. На сторінці бібліотеки у Facebook створіть «Захід» та запросіть на нього друзів.
4. Спробуйте веб-орієнтований інтернет-пейджер meebo.com. Налаштуйте роботу з ним.

Тренер може запропонувати «10 РЕЧЕЙ, ЯКІ ВИ МОЖЕТЕ ПОМІСТИТИ НА СТОРІНКУ СВОЄЇ БІБЛІОТЕКИ У FACEBOOK» наведені у додатку.

**Поради
тренеру**

Тренер пропонує слухачам здійснювати самоконтроль отриманих знань шляхом надання відповідей на питання:

1. Які різновиди блогів найпопулярніші в бібліоблогосфері?
2. Чим відрізняється авторський блог від корпоративного?
3. В чому особливості використання публічної безкоштовної платформи для ведення блогу? Які Ви знаєте платформи?
4. Які шляхи монетизації блогів. Чи пасує це для бібліотечного блогу?
5. Як стати читачем (прихильником) блогу? Назвіть різні можливості.
6. Що таке капча і для чого це застосовують?
7. У коментарях під чудовим звітом бібліотеки з багатьма фото блогер отримав зауваження: «заховай!», «під кат», «різати!». Що саме викликало ці обурення?

8. Назвіть «заповіді» вихованого блогера?
9. Що потрібно мати для реєстрації в соціальній мережі?
10. Назвіть, на Вашу думку, переваги та недоліки соціальних мереж.

ЕКСПРЕС-ОПИТУВАННЯ

Питання для експрес-опитування

1. Блог, клог, влог, хаукаст. Що це?
2. Визначіть складові успіху блогу. Бібліотечного блогу.
3. Творча родина майстринь батика проводить виставку робіт у вашій бібліотеці. Порадьте, в якій соціальній мережі бібліотеки краще позиціонувати творчі доробки Марійки (16 років) та її матері (40 років).
4. Що таке рідкаст?
5. Фолоувери, гештеги, твіти, ревіти: що це?
6. Що сприяє та що стримує при використанні у своїй роботі соціальних закладок та соціальних каталогів?

Тренер здійснює експрес-опитування усно або письмово впродовж 10 хвилин наприкінці проведення останнього заняття за темою. Загальне оцінювання за темою здійснюється за п'ятибальною системою при відповіді на запитання для експрес-опитування та з урахуванням результатів виконання практичної роботи.

Література

1. Чернець, В. Влияние через социальные сети [Електронний ресурс]: / Авт.: Вадим Чернець, Татьяна Базлова, Элеонора Иванова ; відпов. ред. Наталья Крыгина, за заг. ред. Е. Г. Алексеевой. — Електрон. текст. дані (1 файл: 18,2Мб). — М. : Фонд «ФОКУС-МЕДИА», 2010. — Систем. вимоги : Adobe Acrobat. — Режим доступу : http://focus-media.ru/_upload/files/socnet_F.pdf?id=173, вільний. — Рос. мовою. — Аналог друк. видання. — Перевірено : 21.01.2011
2. Рейтинг социальных сетей Украины (ТОП-20, февраль 2010) [Електронний ресурс] // Лаборатория социального маркетинга «Сарафанное Радио» : Web-сайт. — Електронні текст. дані. — Режим доступу : <http://www.sarafannoeradio.org/analitika/317-reyting-sotsialnih-setey-ukrainy-top-20.html>, вільний. — Назва з екрану. — Перевірено : 21.01.2011.
3. LinkedIn [Електронний ресурс] : Web-сайт / LinkedIn Corporation . — Електрон. текст. та фотодані. — [Маунтін-В'ю (Каліфорнія, США)], сор. 2011. — Режим доступу : <http://www.linkedin.com>, вільний. — Назва з екрану. — Мова: англ., франц., нім., італ., португ., іспан. — Можливості: встановлення ділових зв'язків, розміщення реклами та резюме, пошук роботи, ведення блогу. — Постійно оновлюється. — Перевірено : 21.01.2011.
4. Facebook [Електронний ресурс] : Web-сайт. — Електрон. текст., фото, відеодані. — [США], сор. 2011. — Режим доступу : <http://www.facebook.com/>, вільний. — Назва з екрану. — Багатомовний. — Можливості: встановлення соціальних та ділових зв'язків. — Постійно оновлюється. — Перевірено : 21.01.2011.
5. Сто сорок [Електронний ресурс] : Web-сайт. — Електрон. текст. та фотодані. — [Російська Федерація]. — Режим доступу : <http://stosorok.ru/>, вільний. — Назва з екрану. — Рос. мова. — Можливості: ведення мікрощоденника, обмін інформацією. — Постійно оновлюється. — Перевірено: 21.01.2011.
6. Вконтакте [Електронний ресурс] : Web-сайт / ООО «В Контакте». — Електрон. текст., фото, відео- та аудіодані. — [Санкт-Петербург (Російська Федерація)], сор. 2006—2011. — Режим доступу: <http://vkontakte.ru>, вільний. — Назва з екрану. — Рос. мова. — Можливості: розширення соціальних контактів, створення груп за інтересами, перегляд відео, прослуховування музики. — Постійно оновлюється. — Перевірено : 21.01.2011.

7. Однокласники [Електронний ресурс] : Web-сайт / Mail.Ru Group. — Електрон. текст. та фото-дані. — [Російська Федерація], сор. 2006-2011. — Режим доступу : <http://www.odnoklassniki.ua/>, вільний. — Назва з екрану. — Мова: рос. та укр. . — Можливості: пошук людей та розширення соціальних зв'язків. — Постійно оновлюється. — Перевірено : 21.01.2011.
8. Ефимова, К. Блог как инструмент библиотечного маркетинга: зачем и как использовать блоги для продвижения библиотечных сервисов [Електронний ресурс] — Електрон. текст. дані. — Екатеринбург, 2009. — Режим доступу : <http://www.uraledu.ru/node/26597>, вільний. — Назва з екрану. — Перевірено : 25.02.2011.

Для нотаток

Тема 2.5. Відкриті електронні архіви (репозитарії) та відкриті електронні журнали: створення та використання

Зміст. Зміни наукових комунікацій в епоху Інтернету та Веб 2.0. Основні принципи використання нових можливостей електронних видань для забезпечення широкого доступу та обміну думками науковців. Переваги для авторів, інституцій, суспільства, організацій, що фінансують. Будапештська ініціатива відкритого доступу (BOAI, 2001). Історія руху Відкритого доступу, державна, публічна та інституційна підтримка відкритого доступу (приклади США, Канади, різних країн Європи, в т. ч. України та ін.) Берлінські декларації. Підтримка міжнародними професійними організаціями та асоціаціями (SLA, IFLA, CILIP, SPARC, LIBER, eIFL та ін.). Програма з Відкритого доступу Консорціуму eIFL.net та роль України в програмі. Тижні Відкритого доступу: приклади, досвід. Ресурси вільного доступу та авторське право. Ліцензії Creative Commons та їхня роль у розвитку нової моделі розповсюдження знань та інформації.

Золотий та зелений шляхи відкритого доступу.

Створення колективного «наукового інтелекту»: депонування та самоархівування вченими своїх праць у відкритих електронних архівах (інституційних та/чи тематичних репозитаріях), сумісних зі стандартами Open Archives Initiative. Типи репозитаріїв: академічні, культурної спадщини, документів громади та ін. Формати, типи та види депонованих робіт. Протокол обміну метаданими (Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting — OAI-PMH), та його роль у забезпеченні інтероперабельності. Програмне забезпечення з відкритим кодом (FOSS) для створення репозитаріїв: *Dspace, E-print, Fedora, Digital Commons, Greenstone, BEPress, Wildfire* та ін. Приклади тематичних та інституційних депозитаріїв. arXiv — перший і найпотужніший проект електронних публікацій з фізичних дисциплін. Інші тематичні репозитарії (RePEC, E-LIS, Cogprints, CiteSeer, Мережева цифрова бібліотека дисертацій), їх місія, завдання, шляхи розвитку. Інституційні депозитарії, принципи їх побудови, функціонування та використання. Міжнародні (MIT, Columbia University, Kansas University, Glasgo University, California Digital Library тощо) та вітчизняні (Національний університет «Києво-Могилянська академія», Тернопільський технічний університет, Харківський національний університет, Львівська політехніка та ін.). ELibUkr-OA — мультидисциплінарний міжуніверситетський репозитарій України.

Міжнародні гарвестери (OpenDOAR, ROAR та ін.): місія, функції, статистика, додаткові сервіси. Вітчизняний гарвестер (oai.org.ua). Міжнародні проекти SHERPA/RoMEO, Driver тощо. Презентаційна мапа репозитаріїв. Основні переваги розміщення публікацій у відкритому доступі (цитовання, наочність, широкий і вимірюваний доступ, легкість пошуку, інтеграція до глобальних наукових баз даних, зменшення наукової ізоляції, можливості для спільних наукових проектів тощо). Роль публікацій у відкритому доступі у зростанні рейтингів університетів (Webometrics Ranking of World Universities та ін.). Поняття е-наука, е-дослідження. Поняття «збагачена публікація».

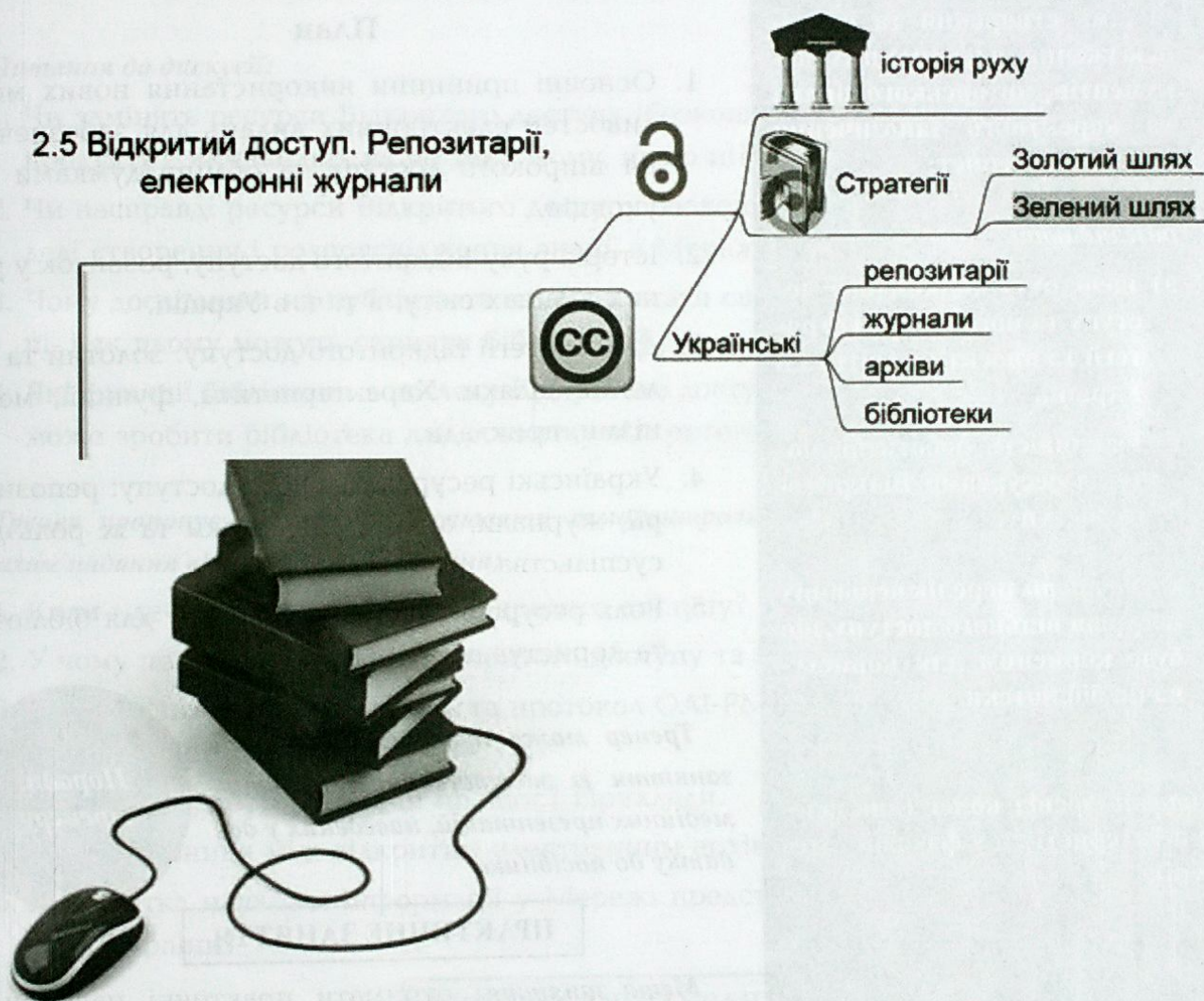
Журнали відкритого доступу та експертна оцінка текстів (незалежне рецензування peer review). Імпакт-фактори для журналів відкритого доступу. Бізнес-моделі створення та

розповсюдження. Довідник журналів відкритого доступу (DOAJ). Проекти журналів відкритого доступу від комерційних видавництв (*Wiley-Blackwell Online Open, Springer Open Choice, Taylor & Francis iOpenAccess, Elsevier Sponsored Documents* та ін.). Видавництво журналів відкритого доступу BioMed Central. Портал наукової періодики Національної бібліотеки України ім. В. Вернадського (НБУВ). Проект ELibUkr („Електронна бібліотека України“) та його роль у розвитку проектів відкритого доступу в Україні. Декларація університетів України.

Створення та використання ресурсів відкритого доступу в бібліотеках. Нова роль бібліотек в інформаційному суспільстві у створенні та розповсюдженні баз знань та організації комунікацій користувачів.

2.5 Відкритий доступ. Репозитарії, електронні журнали

До уваги тренерів!

Вивчення цієї теми передбачає, що працівники бібліотек :

- *оновлюють* свої знання з питань створення та розповсюдження електронних документів, авторського права та коректного запозичення ресурсів Інтернет;
- *розглядають*
  - а) ідею руху Відкритого доступу та його основні стратегії та проекти в світі та в Україні,
  - б) важливість роботи бібліотек з ресурсами Відкритого доступу;
- *визначають* перелік основних ресурсів вільного доступу, що буде корисним для користувачів бібліотеки.

Вивчають досвід колег (викладачів в Інтернеті та у фаховій літературі).

Тема 2.5. Відкриті електронні архіви (репозитарії) та відкриті електронні журнали: створення та використання

Тема вивчається під час:

- *лекційного заняття – 2 години;*
- *семінару/практичного заняття – 2 години.*

Контроль знань за темою – експрес-опитування.

ЛЕКЦІЙНЕ ЗАНЯТТЯ

План

1. Основні принципи використання нових можливостей електронних видань для забезпечення широкого доступу та обміну думками науковців.
2. Історія руху Відкритого доступу, розвиток у різних країнах світу, в т. ч. в Україні.
3. Дві стратегії Відкритого доступу: золотий та зелений шляхи. Характеристика, функції, механізми, приклади.
4. Українські ресурси вільного доступу: репозитарії, журнали, архіви, бібліотеки та їх роль для суспільства.
5. Роль ресурсів відкритого доступу для бібліотек та користувачів.

Тренер може проводити лекційне заняття із застосуванням мультимедійних презентацій, наведених у додатку до посібника

**Поради
тренеру**

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Мета заняття: отримати практичні навички у розширенні асортименту послуг бібліотеки через використання ресурсів відкритого доступу.

Задачі: познайомитись з вітчизняним та світовим досвідом формування колекцій відкритого доступу, вивчити пошуковий апарат депозитаріїв та гарвестерів, зорієнтуватися у питаннях авторського права.

План виконання практичного завдання

1. На своїй сторінці створити перелік основних ресурсів вільного доступу, який буде корисний для користувачів саме Вашої бібліотеки.
2. Знайти в міжнародних гарвестерах публікації, присвячені питанню використання Інтернет-технологій в бібліотеках.
3. Знайти у Директорії журналів відкритого доступу журнали України. Чи присутні вони на Порталі наукової періодики сайту НБУВ?
4. Скільки відкритих електронних архівів України зареєстровано в Мережі? Яка загальна кількість депонованих робіт в них? Як це знайти?
5. Додайте результати та відповіді до сторінки учасника.

Більш досвідченим учасникам доцільно запропонувати провести дискусію засобами веб-спілкування.

**Поради
тренеру**

Питання до дискусії:

1. Чи замінять ресурси Відкритого доступу (безкоштовні для користувачів) комерційні продукти? Як швидко, якщо так? Чому, якщо ні?
2. Чи насправді ресурси Відкритого доступу безкоштовні? Як працюють фінансові моделі створення і розповсюдження знань в Мережі?
3. Чому дослідники не публікують всі результати своїх досліджень у Відкритому доступі, і як цьому можуть сприяти бібліотеки?
4. Які функції бібліотеки з погляду Відкритого доступу, чи лише інформаційні? Що і як може зробити бібліотека для розвитку відкритого доступу?

Тренер пропонує слухачам здійснювати самоконтроль отриманих знань шляхом надання відповідей на питання:

**Поради
тренеру**

1. Коли і де «народилась» ідея Відкритого доступу?
2. У чому полягає філософія Відкритого доступу та як вона працює?
3. Що таке інтеперабельність та протокол OAI-PMH? Чому ці публікації індексуються найвище?
4. Що таке гарвестер і як він працює? Приклади.
5. У чому різниця між відкритим електронним архівом та електронною бібліотекою?
6. Яка частка наукової інформації у Мережі представлена через інституційні репозитарії України?

ЕКСПРЕС-ОПИТУВАННЯ

Питання для експрес-опитування

1. У чому сутність Ініціативи відкритого доступу і як вона працює?
2. Які організації підтримали ідею Відкритого доступу на рівні державної політики чи професійної спільноти?
3. Що таке репозитарій? Його місія, завдання, механізми, політика. Приклади (світові та вітчизняні).

4. Що таке «збагачена публікація»? У чому її переваги?
5. Як публікація у Відкритому доступі може забезпечити захист авторського права? Що таке Creative Commons?
6. Як публікації у Відкритому доступі забезпечують розвиток е-досліджень та е-науки в цілому?

Тренер здійснює експрес-опитування усно або письмово впродовж 10 хвилин наприкінці проведення останнього заняття за темою. Загальне оцінювання за темою здійснюється за п'ятибальною системою при відповіді на запитання для експрес-опитування.

Література

Основна

1. Budapest Open Access Initiative [Electronic resource] // Open Society Foundations: Building Vibrant and Tolerant Democracies : Web-Site / George Soros. — Electronic data and program. — [New York, 2010]. — Mode of access : <http://www.soros.org/openaccess>. — Title from the screen.
2. Ярошенко, Т. О. Наукова інформація у відкритому доступі: нові моделі комунікації в інформаційному суспільстві / Т. О. Ярошенко // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. — 2006. — № 4. — С. 80–87.
3. Ярошенко, Т. О. Відкритий доступ - шлях до присутності України у світовій науковій спільноті / Т. О. Ярошенко // Вища школа. - 2011. - № 3. - С. 47-51.
4. Ярошенко, Т. О. Зелений шлях відкритого доступу. Репозитарії та їх роль у науковій комунікації: перші двадцять років / Т. О. Ярошенко // Бібліотечний вісник. - 2011. - № 5. - С. 3-10.

Додаткова

1. Берлінська декларація по відкритому доступу до наукового і гуманітарного знань (20-22 жовтня 2003 року, Берлін, Німеччина) [Електронний ресурс] // Морфологія : електрон. наук. фах. вид. / Дніпропетр. держ. мед. акад. — Електрон. дані. — Дніпропетровськ, 2008. — Т. 2, № 2. — С. 82-83. — Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/Morphology/2008-02-02/08redngz.pdf>. — Назва з екрану.
2. Горбунов-Посадов, М. М. Інтернет-активність як обов'язок ученого [Електронний ресурс] / М. М. Горбунов-Посадов // Морфологія : електрон. наук. фах. вид. / Дніпропетр. держ. мед. акад. — Електрон. дані. — Дніпропетровськ, 2008. — Т. 2, № 3. — С. 84–88. — Режим доступу : http://www.morphology.dp.ua/_pub/MORPHO-2008-02-03/08gmmyou.pdi. — Назва з екрану.
3. The Directory of Open Access Repositories — OpenDOAR [Electronic resource] // OpenDOAR: Directory of Open Access Repositories : [SHERPA service] : Web-site / University of Nottingham. — Electronic data and program. — Nottingham : University of Nottingham, 2006-2010. — Mode of access: <http://www.opendoar.org/>. — Title from the screen.
4. Registry of Open Access Repositories (ROAR) [Electronic resource] : Web-site - Mode of access: <http://roar.eprints.org/>. — Title from the screen.
5. DRIVER: Networking European Scientific Repositories [Electronic resource] // DRIVER — Digital Repository Infrastructure Vision for European Research : Web-site. — Electronic data and program. — 2010. — Mode of access : <http://www.driver-repository.eu/>. — Title from the screen.
6. Електронна Бібліотека України (ELibUkr©) = Electronic Library of Ukraine (ELibUkr©) [Електронний ресурс] — Київ (Україна), 2009–2011. — Режим доступу : <http://www.elibukr.org>. — Назва з екрану.
7. DOAJ — Directory of Open Access Journals [Electronic resource] : Web-site / Lund University Libraries. — Electronic data and program. — Lund (Sweden) : Lund University Libra, 2010. — Mode of access : <http://www.doaj.org>. — Title from the screen.
8. Наукова періодика України (журнали та збірники наукових праць) [Електронний ресурс] / Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського // Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського : Web-сайт. — Електрон. дані та прогн. — К. : НБУВ, 1997–2010. — Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/portal/>. — Назва з екрану.

РОЗДІЛ 3. ВИКОРИСТАННЯ ВЕБ 2.0 У БІБЛІОТЕКАХ

Тема 3.1. Веб 2.0 для процесів самоорганізації користувачів та професійної бібліотечної громади

Зміст. Можливості Веб 2.0 для підтримки спільної роботи в системах управління знаннями. Бібліотечні блоги та професійні спільноти бібліотекарів у соціальних мережах: цілі, завдання, можливості використання. Приклади: УБА в Інтернеті, Незалежний бібліотечний портал, Library20.org, Асоціація електронних бібліотек Росії тощо). Залучення волонтерів, об'єднання зусиль у вирішенні суспільно значущих питань — мережа sage2.

Нові формати проведення зустрічей для обміну знаннями: (анти)/(не-) конференції, «самосбор», баркемп, блогкемп.

Система користувацьких рекомендацій, колабораційна фільтрація, кращі приклади застосування (Librarything.com, LiveLib, Моя бібліотека, IMХО.НЕТ).

Новий досвід OPAC. VuFind — веб-орієнтований портал ресурсів бібліотеки, з відкритим вихідним кодом. WorldCat — найбільша у світі бібліографічна база даних.

До уваги тренерів!

Вивчення цієї теми передбачає, що працівники бібліотек :

- оновлюють свої знання з питань створення та розповсюдження електронних документів, авторського права та коректного запозичення ресурсів Інтернет;
- розглядають
  - а) ідею руху Відкритого доступу та його основні стратегії та проекти в світі та в Україні,
  - б) важливість роботи бібліотек з ресурсами Відкритого доступу;
- визначають перелік основних ресурсів вільного доступу, що буде корисним для користувачів бібліотеки.

Вивчають досвід колег (викладачів в Інтернеті та у фаховій літературі).

Тема 3.1. Веб 2.0 для процесів самоорганізації користувачів та професійної бібліотечної громади

Тема вивчається під час:

- лекційного заняття – 2 години;
- виконання виробничого завдання – 2 години;
- самостійної роботи слухачів – 4 години.

Контроль знань за темою — результати самостійної та практичної роботи: заповнення сторінки учасника за темою, її обговорення та оцінка модератором та учасниками навчання.

ЛЕКЦІЙНЕ ЗАНЯТТЯ

План

1. Бібліотечні блоги. Кращі практики. Складові успіху.
2. Професійні спільноти в соціальних мережах.
3. Соціальні каталоги, міжнародний аспект застосування практик.
4. Залучення користувацької активності для створення бібліотечних продуктів.

Тренер може проводити лекційне заняття із застосуванням мультимедійних презентацій, наведених у додатку до посібника та з використанням відеосюжетів, наведених у відповідній темі навчального сайту.

**Поради
тренеру**

ВИРОБНИЧЕ ЗАНЯТТЯ

Мета заняття: Отримати знання та практичні навички організації та взаємодії щодо обміну практичним досвідом і спільної роботи.

Задачі: Увійти до кола фахівців бібліотечної справи у професійних спільнотах (Linkedin) та соціальних мережах (Facebook). Провести дискусію засобами веб-спілкування.

План заняття

1. Заповнити профіль користувача, усвідомлюючи мету використання в професійних інтересах.
2. Звернути увагу на відмінності між профілем користувача, профілем групи та сторінкою організації в соціальних мережах.
3. Зареєструватись на сайті <http://ula.org.ua/>. Ознайомитись зі структурою та наповненням сайту.
4. Сформуванати коло професійних вподобань у соціальній мережі, додати до нього УБА та регіональні осередки.
5. У міні-групах ознайомитись з кількома сервісами читацьких рекомендацій та презентувати їх на стіні навчальної групи в соціальній мережі, наприклад:
  - Спробувати соціальні ролі, запропоновані «Живой бібліотекою».
  - Визначитись з колом уподобань на imhonet.ru
  - Сервіси LibraryThing.
6. Організувати дискусію в соціальній мережі «Які можливості Веб 2.0 для залучення до бібліотеки волонтерів, нових користувачів?».

Тренеру необхідно ретельно підготувати завдання для виконання, чітко розподілити ролі учасників та визначитись з платформою проведення заняття. Існують певні бар'єри, що відчувують новачки у професійних спільнотах. І хоча віртуальність соціальних мереж майже нівелює ці бар'єри, слід усвідомлювати їх та створювати учасникам курсу сприятливі умови для перших кроків у спільноті. Добре зарекомендувала себе робота в закритих групах. Тренер створює «лабораторну» групу в соціальній мережі та додає учасників курсу до неї, всі обговорення проходять у колі знайомих, таких же учнів, що сприяє позитивному сприйняттю навчання та поглиблює дискусії.

**Поради
тренеру**

САМОСТІЙНА РОБОТА (виконується у позанавчальний час)

Завдання для самостійної роботи

1. Дізнатися про новий формат проведення зустрічей для обміну знаннями: самосбор, баркемп, блогкемп. Які можливості Ви вбачаєте у цьому для бібліотеки? Відповідь розмістити на сторінці учасника або в соціальній мережі.
2. Розмістити на сайті чи блозі бібліотеки фід-стрічки української бібліоблогосфери.
3. Написати коротенький нотаток про враження від рекомендаційних сервісів та розмістити її на Facebook чи Твітері.
4. Додати інформацію про вашу бібліотеку на WorldCat.

Тренер пропонує слухачам здійснювати самоконтроль отриманих знань шляхом надання відповідей на питання:

1. Які теми бібліотечного блогу найбільш цікаві користувачам, бібліотекарям?
2. Які ознаки «дружнього ставлення» до користувача Ви можете виявити на сайті УБА або на сайті програми «Бібліоміст»?

**Поради
тренеру**

3. Запропонуйте стратегію пошуку колег у соціальних мережах?
4. Скільки коштує реєстрація в WorldCat для користувача або для бібліотеки?
5. На що спрямована колабораційна фільтрація в рекомендаційних сервісах?
6. Які дані можна вбудувати на інший сайт за допомогою віджета з «ІмхоНет» або з «Живой библиотеки»?

Література

1. LibraryThing [Електронний ресурс] : Web-сайт. — Електрон. текст., фотодані. [США], сор. 2011. — Режим доступу : <http://www.librarything.com/>, вільний, частково безкоштовний. — Назва з екрану. — Англ. мов. — Можливості: створення каталогу домашньої бібліотеки, обмін думками, розширення соціальних контактів. — Постійно оновлюється. — Перевірено : 21.02.2011.
2. Library 2.0 [Електронний ресурс] : Librarians and the Internet, Social Media, and Web 2.0/ Created by Steve Hargadon. — Електрон. дані, пошукова прогр. — (США), сор. 2011. — Режим доступу : <http://www.library20.org/>, вільний. — Назва з екрану. — Англ. мов. . — Перевірено : 21.02.2011.
3. VuFind [Електронний ресурс] : The librari OPAC meets Web 2.0! /Falvey Memorial Library Villanova University. — Електрон. дані, пошукова прогр. — [Віланова (США), сор. 2011]. — Режим доступу : <http://vufind.org/>, вільний. — Назва з екрану. — Англ. мов. . — Перевірено : 21.02.2011.
4. Бібліотечний інформаційно-освітній Портал [Електронний ресурс] / Григорій Міщенко, керівн. проекту; Катерина Пхайко, адмін. — Електрон. портал. — [Україна], сор. 2011. — Режим доступу : <http://libportal.org.ua/>, вільний. — Назва з екрану. — Мова: укр. та рос. — Перевірено : 25.02.2011.
5. Российская ассоциация электронных библиотек [Електронний ресурс] / Организаторы: РГБ и Рос. асоц. электр. библ. — Електрон. портал. — (Москва), сор. 2005–2011. — Режим доступу : <http://www.aselibrary.ru/>, вільний. — Назва з екрану. — Мова: рос. — Перевірено : 25.02.2011.
6. Українська бібліотечна асоціація [Електронний ресурс] — Електрон. портал. — (Київ), сор. 2011. — Режим доступу : <http://ula.org.ua/>, вільний. — Назва з екрану. — Мова: укр. та англ. — Перевірено: 25.02.2011.

Тема 3.2. Менеджмент знань (вебінари, спільна робота з документами, рейтинги, краудсорсинг)

Зміст. Можливості Веб 2.0 для підтримки спільної роботи в системах управління знаннями. Програми для колективного редагування документів онлайн (Google Docs, Docstoc (dot-doc-stock) тощо). Створення, редагування, збереження документів, таблиць, презентацій, зображень. Створення електронної анкети та проведення опитування. Надання спільного доступу, управління правами доступу до документів та колекцій. Публікація документів.

Засоби планування (Google Календар, Списки). Управління календарями. Створення, редагування, збереження події. Засоби сповіщення. Спільна робота з календарями. Використання для бібліотекарів та користувачів.

Вебінари. Вебкасти. Скайпкасти. Зипкасти. Діа(в)логи.

Застосунки для подолання мовних бар'єрів та їх значення для вивчення мов. Пропозиція для бібліотек mangolanguages. Інтуїтивні знання. Livemocha.com доступний і привабливий спосіб вивчення мов. Словник та перекладач Google.

Бази колективного досвіду (Відповіді мейлру, Відповіді Google, Answers.com). Краудсорсинг та рейтинги.

3.2 Менеджмент знань

спільна робота з документами

планування

вебінари

вивчення мов

До уваги тренерів!

Вивчення цієї теми передбачає, що працівники бібліотек:

- *вивчають* сутність спільної роботи з документами із застосуванням сервісів Веб 2.0;
- *знайомляться* із засобами та механізмами залучення користувачів до спільної роботи;
- *вчать*ся розподіляти права доступу до спільних документів, згідно з політикою безпеки;
- *набувають* готовності сприяти Digital Literacy користувачів та колег.

Тема 3.2. Менеджмент знань (вебінари, спільна робота з документами, рейтинги, краудсорсинг)

Тема вивчається під час:

- *лекційного заняття – 2 години;*
- *виконання виробничого завдання – 2 години;*
- *самостійної роботи слухачів – 4 години.*

Контроль знань за темою - експрес-опитування.

ЛЕКЦІЙНЕ ЗАНЯТТЯ

План

1. Google Docs: організація спільної роботи з документами.
2. Google Календар та управління часом у створенні бібліотечних послуг.
3. Словники та перекладачі. Віртуальні наставники з вивчення мов. Можливості для бібліотек.
4. Вебінари.
5. Бази колективного досвіду. Використання рейтингів та краудсорсингу.

Тренер може проводити лекційне заняття із застосуванням мультимедійних презентацій, наведених у додатку до посібника та з використанням відеосюжетів, наведених у відповідній темі Навчального сайту

**Поради
тренеру**

ВИРОБНИЧЕ ЗАНЯТТЯ

Мета заняття: Для підвищення продуктивності отримати практичні навички спільної роботи з документами, залучення «колективного розуму». Навчитися управляти доступом до спільних документів.

Сюжет: Організація спільного заходу (семінару, масового заходу, виставки, свята тощо) Учасники: бібліотекарі та користувачі.

Тренеру слід передбачити декілька варіантів завдань з різними типами документів. Кожен учасник має різні ролі у розподілі спільної роботи (власник, редактор, читач).

План заняття

1. Відкрити службу Google Docs. Створити (текстовий документ, таблицю, малюнок, презентацію).
2. Внести зміни у свій документ (редагувати). Зберегти зміни.
3. Надати доступ іншим учасникам.
4. Внести зміни в документи, до яких надано право редагування.
5. Переглянути свій документ, відредагований групою. Переглянути версії документу, погодити чи відхилити зміни.
6. Створити колекцію, до якої перенести всі документи, створені під час навчання.
7. Додати слайд-шоу з презентацією до персональної сторінки та блогу.
8. Створити Календар подій та свят. Додати опис та розклад на найближчий тиждень.
9. Надати доступ до календаря іншим учасникам. Додати до свого календаря події з інших.
10. Встановити сповіщення та нагадування про події.
11. Додати віджет з календарем заходів на персональну сторінку (або на сайт чи блог бібліотеки).

САМОСТІЙНА РОБОТА (виконується у позанавчальний час)

Завдання для самостійної роботи

1. Ознайомтеся з порадами «Як провести успішний вебінар» (на диску), складіть план проведення вебінару для вашої бібліотеки.
2. Познайомтеся з базами колективного досвіду. Оберіть одну з них, щоб презентувати її в наступному навчальному вебінарі.
3. Розробіть електронний опитувальник користувачів, проведіть опитування, проаналізуйте результати.

Тренер доводить до відома слухачів, що вони повинні познайомитись з порадами «Як провести успішний вебінар», а також вивчити питання використання краудсорсингу в базах колективного досвіду та, керуючись наведеними порадами, спланувати, підготувати та провести навчальний вебінар, розробити електронний опитувальник користувачів, проаналізувати результати відповідей.

**Поради
тренеру**

Тренер пропонує слухачам здійснювати самоконтроль отриманих знань шляхом надання відповідей на питання:

1. Що таке краудсорсинг?
2. Як можна перекласти іншомовний текст, використовуючи технології Веб 2.0?
3. У чому секрети успішних вебінарів?

Питання для експрес-опитування

1. Яка операційна система потрібна для використання Google Docs.
2. Чи існують обмеження для розміру документів в Google Docs? Розміру колекцій? Які саме?
3. Користувач звернувся за допомогою до бібліотеки для створення та відправки резюме. Свое фото, що приніс на диску, він трохи відредагував у графічному редакторі та записав у форматі psd. Програми Adobe Photoshop бібліотека не має. Як бібліотекарю допомогти користувачеві? (кілька варіантів).
4. Якими шляхами можливо отримати нагадування про важливий захід, якщо використовувати Google Календар?

Тренер здійснює експрес-опитування усно або письмово впродовж 10 хвилин наприкінці проведення останнього заняття за темою. Загальне оцінювання за темою здійснюється за п'ятибальною системою при відповіді на запитання для експрес-опитування та з урахуванням результатів виконання практичної роботи.

**Поради
тренеру**

Література

1. 14 бесплатных Web-приложений для совместной работы [Електронний ресурс]. — Електрон. текст. дані. — Режим доступу : <http://habrahabr.ru/blogs/development/43828/>, вільний. — Назва з екрану. — Перевірено : 25.02.2011.
2. Бармен, А. А. Используем Google календарь для планирования [Електронний ресурс] / Бармин Александр Александрович // Блог по самоорг. и тайм-менедж. — Електрон. текст. дані. — Режим доступу : <http://barmin-aleksandr.ru/tm/ispolzuem-google-kalendar-dlya-planirovaniya/>, вільний. — Назва з екрану. — Перевірено : 25.02.2011.
3. Ильин, С. Один в поле не воин: средства для совместной работы онлайн [Електронний ресурс] / Степан «Step» Ильин. — Електрон. текст. дані. — (Р.Ф.), 2008. — Режим доступу : <http://www.haker.ru/magazine/xa/120/030/1.asp>, вільний. — Назва з екрану. — Аналог друк. вид. (Хакер. — 2008. — № 12 (120). — Перевірено : 25.02.2011.
4. Курвитс, М. Использование Документов Google в образовательном блоге [Електронний ресурс]. — Ч. 2/ Марина Курвитс, руков. инфотехнологий в Тех. гимназ. — Електрон. текст. дані. — Режим доступу : <http://blognauroke.blogspot.com/2009/10/google-ii.html>, вільний. — Назва з екрану. — Перевірено : 25.02.2011.
5. Bloggingheads.tv [Електронний ресурс] : Web-сайт. — Електрон. текст., фото- та відеодані. — [США], cop. 2011. — Режим доступу : <http://bloggingheads.tv/>, вільний. — Назва з екрану. — Мова: англ. — Можливості: відеоконференції. — Постійно оновлюється. — Перевірено : 21.01.2011.

Тема 3.3. Реклама та PR бібліотеки засобами Веб 2.0

Зміст. Рекламна діяльність як складова маркетингової політики бібліотеки. Функції реклами в системі управління бібліотекою (формування попиту на бібліотечно-інформаційні послуги та сервіси; популяризація форм і методів обслуговування користувачів; сприяння впізнаваності; протидія конкуренції). Імідж бібліотеки, його складові. Брендинг, елементи фірмового стилю та їх використання для реклами. Рівень ефективності реклами бібліотеки та ступеня її сприйняття користувачами. Реклама та достовірність: проблеми. Використання засобів Веб 2.0 для реклами бібліотеки. Акцент на користувачів, їх персональні потреби та думки, персоналізація запитів через спілкування в соціальних мережах. Присутність бібліотеки у віртуальному просторі користувача. Специфічні засоби для реклами бібліотеки. Нові сервіси (Games@Your Library та ін.). Бібліотеки в Second Life. Різні засоби для дійсних та потенційних користувачів бібліотеки. Приклади успішних проектів реклами бібліотек світу в соціальних мережах тощо.

Веб-сайт бібліотеки в системі рекламної діяльності та формування іміджу бібліотеки. Інтерактивність веб-сайту бібліотеки через засоби Веб 2.0. Реклама банерна, контентна. Пошукова оптимізація. Налаштування соціальних закладок на веб-сайті.

3.3 Реклама та PR

Функції

ВСЕ користувачу

Спектр прихильності

Секрети успіху

До уваги тренерів!

Вивчення цієї теми передбачає, що працівники бібліотек:

- оновлюють свої знання з функцій реклами в системі управління бібліотекою;
- вивчають сучасні підходи до використання інструментів Веб 2.0 у побудові рекламної та промоційної кампаній бібліотеки;
- вчать проводити PR-заходи бібліотеки засобами Веб 2.0.

Тема 3.3. Реклама та PR бібліотеки засобами Веб 2.0

Тема вивчається під час:

- лекційного заняття – 2 години;
- виконання виробничого завдання – 2 години;
- самостійної роботи слухачів – 4 години.

Контроль знань за темою – експрес-опитування.

ЛЕКЦІЙНЕ ЗАНЯТТЯ

План

1. Реклама: функції, цілі, канали розповсюдження. Соціальна реклама. Інтернет-реклама.
2. Рекламна діяльність як складова маркетингової політики бібліотеки. Функції реклами в системі управління бібліотекою та формуванні іміджу бібліотеки. Рівень ефективності реклами бібліотеки та ступеня її сприйняття користувачами.
3. Використання засобів Веб 2.0 для реклами бібліотеки: соціальні мережі, вікі, блоги, фото- та відеохостинг, форуми. Акцент на користувача.
4. Веб-сайт бібліотеки та засоби його використання для підвищення іміджу бібліотеки.

Тренер може проводити лекційне заняття із застосуванням мультимедійних презентацій, наведених у додатку до посібника

*Поради
тренеру*

ВИРОБНИЧЕ ЗАНЯТТЯ

План заняття

1. На Facebook створити подію, що має відкриту чи приховану рекламу бібліотеки як інституції (можливі контраверсійні питання). Запросити до неї учасників. Проаналізувати рівень активності обговорення.
2. Запросити прихильників створити подію чи оголошення на своїй «стіні» у Facebook, що рекламує діяльність бібліотеки чи її окремих послуг (заходів). Проаналізувати, чи може (і як) бібліотека впливати на ці обговорення?

САМОСТІЙНА РОБОТА (виконується у позанавчальний час)

Завдання для самостійної роботи

1. Створити бліц-презентацію (можливі теми: «Моя бібліотека», «7 причин для відвідування бібліотеки», «Бібліотекар — найкраща професія» тощо) та розмістити її на персональній сторінці (блогі, в соцмережі тощо).
2. Налаштувати підпис у своєму обліковому записі електронної пошти з метою популяризації своєї бібліотеки.
3. Знайти в YouTube (FLICKR та ін.) приклади успішної реклами бібліотек та бібліотечних послуг.
4. Проаналізувати, що означає «Бібліотека 24/7» і як це забезпечується? Створити і опублікувати на персональній сторінці перелік найбільш успішних сервісів у цій царині (наприклад, «Віртуальна довідка», «Запитай бібліотекаря» тощо).
5. Придумати вдалий опис (меседж) для фото своєї бібліотеки (користувачів, книг, сервісів, бібліотекарів тощо) з точки зору реклами. Розмістити таке фото на FLICKR чи іншому фотохостингу.

Тренер пропонує слухачам здійснювати самоконтроль отриманих знань шляхом надання відповідей на питання:

1. Яка відмінність комерційної та соціальної реклами?
2. Які критерії оцінки рівня ефективності реклами бібліотеки?
3. Яким чином залучити нових користувачів через засоби Інтернет-реклами?
4. Які мешапи можна використати для реклами бібліотеки?

**Поради
тренеру**

ЕКСПРЕС-ОПИТУВАННЯ

Питання для експрес-опитування

1. У чому сутність поняття «імідж бібліотеки», і які основні його складові?
2. Що таке «брендбук» бібліотеки і для чого він потрібен?
3. Які засоби Веб 2.0 можна використати для реклами бібліотеки та її послуг? Яким чином?
4. Як використати RSS для реклами бібліотеки?
5. Як можна використати Twitter для залучення нових користувачів?
6. Які вимоги до бібліотечного сайту з урахуванням технологій Веб 2.0? Чи повинен змінитися бібліотечний сайт? Яким чином і в чому?

**Поради
тренеру**

Тренер здійснює експрес-опитування усно або письмово впродовж 10 хвилин наприкінці проведення останнього заняття за темою. Загальне оцінювання за темою здійснюється за п'ятибальною системою при відповіді на запитання для експрес-опитування та з урахуванням результатів виконання практичної роботи.

Література

Основна

1. Владимирська, Г. О. Реклама : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Г. О. Владимирська, П. О. Владимирський. — К. : Кондор, 2009. — 334 с.
2. Реклама бібліотеки, комфорт і стиль : матеріали конф. учасників навчання Центру з пробл. «Комфортність обслуговування як показник рівня роботи бібліотек» / Держ. акад. керів. кадрів культури і мистецтв ; уклад. : Я. О. Хіміч, І. О. Шевченко. — К., 2001. — 34 с. — (Безперервна освіта бібліотекарів України ; Вип. 5).
3. Борисова, О. О. Реклама в библиотеке : учеб.-практ. пособие / О. О. Борисова. — М. : Либерей-Библинформ, 2005. — 214 с. — (Библиотекарь и время. XXI век ; вып. № 34).
4. Матлина, С. Г. Привлекательная библиотека, или Что может реклама : практ. пособие / С. Г. Матлина. — 2-е изд., доп. и перераб. — М. : Либерей, 2000. — 128 с. : ил.
5. Гончаров, М. В. Введение в интернет : учеб. пособие в 9 ч. Ч. 8 : Реклама в Интернет / ГПНТБ России ; Гончаров М. В. , Шрайберг Л. Я. ; под ред. Л. В. Шрайберга. — М. : Изд-во ГПНТБ России. — 2001. — 42 с.

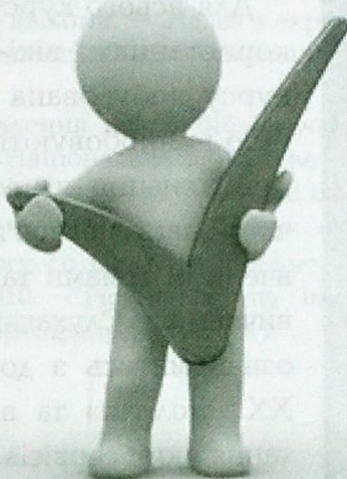
Додаткова

1. Ашервуд, Б. Азбука общения или Public Relations библиотеки : пер. с англ. — М. : Либерей, 1995. — 174 с.
2. Гончаров, М. В. Практическая реализация библиотечного интернет-комплекса : науч.-практ. пособие / М. В. Гончаров, К. А. Колосов ; под ред. Л. А. Казаченковой. — М. : ФАИР-ПРЕСС, 2005. — 192 с. : ил.
3. Шрайберг, Я. Л. Интернет -ресурсы и услуги для библиотек : учеб. пособие для вузов культуры и искусств / Гос. публ. науч.-техн. б-ка России, Моск. гос. ун-т культуры и искусств ; Я. Л. Шрайберг, М. В. Гончаров, О. В. Шлыкова. — М., 2000. — 140 с.
4. Мальцева, С. В. Маркетинг и реклама в Интернет / С. В. Мальцева // Информационные технологии. — 2002. — № 1. — С. 24.
5. Кашкарьова, О. В. Реклама як комунікативна система сучасної бібліотеки : автореф. дис. ... канд. пед. наук : (07.00.08) / О. В. Кашкарьова ; наук. кер. А. С. Чачко, офіц. оп. Б. С. Кобзар, В. С. Бабич ; КДУКиМ, Харк. держ. ін-т культури. — К., 1997. — 17 с.
6. Тюриков, А. Г. Интернет-реклама : учеб. пособие / А. Г. Тюриков, Д. Е. Шляпин. — М. : ИТК «Дашков и Ко». — 142 с.
7. Technology Trends in Libraries — Today & Tomorrow [Electronic resource] : [presentations] // Slideshare : Web-site / SlideShare Inc. — Electronic data and programs. — San Francisco (California, USA), 2010. — Mode of access : <http://www.slideshare.net/search/slideshow?searchfrom=header&q=Library+PR>. — Title from the screen.
8. Реклама Библиотеки [Электронный ресурс] : [відеозапис] / Jenya Ostina // YouTube : Web-сайт / YouTube, LLC. — Електрон. дані та прогн. — [Сан-Бруно (Каліфорнія, США)], 2010. — Режим доступу : <http://www.youtube.com/watch?v=a6SctT-wb5s&feature=related>. — Назва з екрану.

Тема 3.4. Формування професійних компетенцій бібліотекарів

Зміст: Можливості використання Веб 2.0 для формування інтелектуальної, інтерактивної, соціальної компетенцій бібліотекарів. Навички XXI століття. Додаткові компетенції, яких вимагає час.

До уваги тренерів!

Вивчення цієї теми передбачає, що працівники бібліотек :

*закріплюють навички
узагальнення та
практичного використання
отриманих знань.*

Тема 3.4. Формування професійних компетенцій бібліотекарів

Тема вивчається під час:

- *виконання виробничого завдання – 2 години.*

Контроль знань за темою — результати самостійної та практичної роботи за весь курс: заповнення сторінки учасника, спільні документи, соціальні спільноти.

Для всього курсу створено навчальний сайт з використанням вікі-технологій. Практична частина курсу побудована так, що навички за кожною темою випробовуються на цьому сайті.

Виконання підсумкового виробничого завдання пов'язане з усіма вивченими темами та отриманими навичками. Слухачам пропонується ознайомитись з додатком «Навички XXI століття» та визначити: використання яких сервісів Веб 2.0 сприяє кожному з них. По черзі кожному надається слово. Висловлюючи свою думку, кожен ставить мітку з назвою того сервісу поряд з навичкою, розвитку якого той сприяє. Для новачків це можна робити на папері та фліпчарті, для більш впевнених користувачів — на дашборді.

У ролі закріплюючого завдання для самостійної роботи пропонується спільна робота з електронним документом, створеним за додатком «14 речей, які роблять публічні бібліотеки важливими для країни». До нього потрібно додати власні приклади, ілюструючи той чи інший пункт (презентацію, відеокліп, підкаст, пост у блозі, повідомлення у пресі, посилання на документ тощо).

**Поради
тренеру**

Література

1. HelPaLibrarian.com [Електронний ресурс] / Heather Negley, [засновник]. — Електрон. текст. — [США], cop. 2010. — Режим доступу : <http://www.helpalibrarian.com>, вільний. — Назва з екрану. — Мова: англ. — Можливості: кожен бібліотекар з будь-якої країни може отримати та надати довідку колезі. — Постійно оновлюється. — Перевірено: 21.02.2011.

2. Багрова, И. Ю. Библиотечно-информационная профессия за рубежом: современное состояние, проблемы, перспективы : (обзор по материалам отечественной и зарубежной англоязычной литературы 2006 – 2008 гг.) [Электронный ресурс] / И. Ю. Багрова – вед. науч. сотр. ОМБС РГБ, канд. юрид. наук. – Электрон. текст. дані. – Москва, 2009. – Режим доступа : http://ifapcom.ru/files/Monitoring/2009/bagrova_bib_inf_prof.pdf, вільний. – Назва з екрану. – Перевірено : 25.02.2011.
3. Бейліс, Л. І. Бібліотекознавство в парадигмі наук соціально-комунікативного циклу: до проблеми бібліотечного дискурсу [Електронний ресурс] / Л. І. Бейліс. – Електрон. текст. дані. – Режим доступа : http://www.nbuv.gov.ua/Portal/soc_gum/bdil/2010_2/2.pdf, вільний. – Назва з екрану. – Текст на екрані укр. мов. – Аналог друк. вид. (Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2010. – № 2. – С. 11 – 16.). – Перевірено : 25.02.2011.
4. Грабар, Н. Г. Комунікативна компетентність бібліотекаря в процесі проведення ігрових заходів [Електронний ресурс] / Н. Г. Грабар. – Електрон. текст. дані. – Режим доступа : http://www.nbuv.gov.ua/Portal/Soc_Gum/VKhdak/2010_29/V29-2-05.pdf, вільний. – Назва з екрану. – Текст на екрані укр. мов. – Аналог друк. вид. (Вісник Харківської державної академії культури. – 2010. – Вип. 29.). – Перевірено : 25.02.2011.
5. Иванова, С. М. Проблема підвищення інформаційної грамотності працівників бібліотеки [Електронний ресурс] / Иванова Світлана Миколаївна, наук. спів. Інституту інф. технологій і засобів навч. АПН України. – Електрон. текст. дані. – Режим доступа : <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/ITZN/em15/content/10icmlol.htm>, вільний. – Назва з екрану. – Текст на екрані укр. мов. – Аналог друк. вид. (Інформаційні технології і засоби навчання. – 2010. – № 1 (15)). – Перевірено : 25.02.2011.
6. Компетентність — ключ до оновлення змісту бібліотечної роботи [Електронний ресурс] / Мін. культ. і тур. Укр. Держ. заклад «Національна бібліотека України для дітей». – Електрон. текст. дані. – Київ, 2009. – Режим доступа : <http://www.chl.kiev.ua/default.aspx?id=5293>, вільний. – Назва з екрану. – Текст на екрані укр. мов. – Є друк. аналог. – Перевірено : 25.02.2011.
7. Ястребцева, Е. Хочу шагать в ногу со временем! [Електронний ресурс] / Елена Ястребцева. – Електрон. текст. дані. – [Р. Ф.], 2010. – Режим доступа : <http://school-sector.relarn.ru/wps/?p=1182>, вільний. – Назва з екрану. – Перевірено : 25.02.2011.

ДОДАТКИ

Додаток 1.

10 РЕЧЕЙ, ЯКІ ВИ МОЖЕТЕ ПОМІСТИТИ НА СТОРІНКУ СВОЄЇ БІБЛІОТЕКИ У FACEBOOK

1. Фото Вашої бібліотеки.
2. Відео про бібліотеку чи інше промоційне для бібліотеки відео.
3. Календар бібліотечних подій.
4. Стрічку rss feed на Ваш бібліотечний блог.
5. Інформацію про контакти бібліотеки.
6. Години роботи бібліотеки.
7. Віджет — путівник бібліотекою.
8. Он-лайн-опитування користувачів щодо послуг бібліотеки.
9. Інформацію про нові надходження до бібліотеки.
10. Лінки на популярні бази даних чи інші е-ресурси бібліотеки.

Додаток 2.

14 РЕЧЕЙ, ЯКІ РОБЛЯТЬ ПУБЛІЧНІ БІБЛІОТЕКИ ВАЖЛИВИМИ ДЛЯ КРАЇНИ

1. Публічні бібліотеки зміцнюють демократію.
2. Публічні бібліотеки руйнують кордони.
3. Публічні бібліотеки — «ігрове поле» для кожного (рівні для всіх членів громади, незалежно від соціального статусу тощо).
4. Публічні бібліотеки поважають незалежність думки (різні культури, різні ідеї, різні концепції).
5. Публічні бібліотеки — джерело творчості (створюючи атмосферу, яка стимулює цікавість, навчання, здатність до відкриттів).
6. Публічні бібліотеки — сакральні місця (надаючи почуття спокою та трансцендентності).
7. Публічні бібліотеки формують майбутнє (через роботу з дітьми та підлітками).
8. Публічні бібліотеки поважають цінність сім'ї (через сімейні заходи).

9. Публічні бібліотеки формують навички для ХХІ століття.
10. Публічні бібліотеки — технологічні центри (тут дані, що в 2009 р. 71% публічних бібліотек США заявили, що вони ЄДИНІ БЕЗКОШТОВНІ в своєму населеному пункті точки доступу до комп'ютерів та Інтернет для членів своєї громади).
11. Публічні бібліотеки — «рятувальне коло» для безробітних.
12. Публічні бібліотеки повертають вкладені в них кошти (це цікаво, у нас таких прикладів не зустрічала. Тут же автор стверджує, що за кожен вкладений в бібліотеку долар, бібліотека повертає громаді цінностей і послуг від 1,3 до 10 доларів. Наприклад, в 2009 р. , бібліотекарі «повернули» 428 мільйонів годин на рік через обслуговування (206,000 бібліотекарів США x 40 годин на тиждень x 52 тижні). А порахувати «вартість» бібліотеки можна за допомогою Library Value Calculator, створеного Массачусетською бібліотечною асоціацією).
13. Публічні бібліотеки формують громади (члени громади навколо бібліотеки).
14. Бібліотеки — хранителі знань.

Додаток 3.

ДО ОСНОВНИХ НАВИЧОК ХХІ СТОРІЧЧЯ МОЖНА ЗАРАХУВАТИ

Відповідальність та адаптованість — вираження власної відповідальності та вміння пристосовуватись до швидкозмінних умов як в особистому житті, так і на своєму робочому місці та в громаді. Встановлення та дотримання високих стандартів та цілей для себе та інших.

Комунікативні навички — розуміння, усвідомлення ролі ефективного спілкування, створення та використання різних видів спілкування: усного, письмового та за допомогою мультимедіа засобів у різноманітних формах та в різних умовах.

Творчість та інтелектуальна допитливість — здатність до оригінальності та інновацій; створення, впровадження та повідомлення нових ідей іншим; вміння бути відкритим та чутливим для нових та різноманітних перспектив.

Критичне та системне мислення — ґрунтовне доведення та розуміння ідей, вироблення комплексних стратегій виборів; розуміння взаємозв'язків між системами. Вміє, відповідальне мислення, що дозволяє людині формулювати надійні вірогідні судження для окреслення, аналізу та вирішення проблем.

Інформаційні навички та медіаграмотність — вміння здобувати, аналізувати, опрацьовувати, інтегрувати, оцінювати та створювати інформацію в її різноманітних видах, формах та різних медіапредставленнях.

Міжособистісна та групова взаємодія — демонстрування вміння працювати в різних командах та бути лідером; вміння адаптуватися і виконувати різні ролі і обов'язки; продуктивно співпрацювати з іншими; виявляти розуміння інших; поважати і визнавати різноманітність поглядів. Бажання бути корисним та знаходити компроміси для досягнення спільної мети.

Виявлення проблем, їх формулювання та вирішення — здатність окреслювати, аналізувати та вирішувати проблеми.

Самоспрямування в навчанні (самостійне визначення своїх навчальних цілей) — розпізнавання, визначення та розуміння власних навчальних потреб, знаходження потрібних для самонавчання ресурсів; вміння визначати пріоритети та ставити навчальні завдання без сторонньої допомоги; мати бажання і здатність навчатися протягом всього життя.

Соціальна відповідальність — вміння діяти відповідально, згідно інтересів громади, країни; демонстрація етичної поведінки на персональному рівні, на робочому місці та в громадянському контексті.

Термін	Значення	Тема
AJAX (Asynchronous JavaScript and XML)	можливості, за яких інформація з'являється без перезавантаження сторінки. Це зменшує кількість зайвих дій та скорочує час очікування.	Розділ 1
Augmented reality	доповнена реальність (англ. augmented reality, AR), – термін, що стосується всіх проектів, направлених на доповнення реальності будь-якими віртуальними елементами. Доповнена реальність – складова змішаної реальності (англ. mixed reality), в яку також входить «доповнена віртуальність» (коли реальні об'єкти інтегруються у віртуальне середовище). Один з найвідоміших прикладів – кольорова лінія, що представляє траєкторію руху шайби при телетрансляції хокейних матчів.	Розділ 1
Biblioblogosphere (переклад – бібліоблогосфера). Див. також: Блогосфера.	світ бібліотечних блогів.	Розділ 3
Blogvertising (blogvert)	реклама в блогах.	Розділ 3
CAPTCHA (англ. «completely automated public turing test to tell computers and humans apart»)	повністю автоматизований публічний тест Тюринга для розрізнення комп'ютерів і людей) – торгова марка Університет Карнегі–Меллона, комп'ютерний тест, який використовується для того, щоб визначити, хто використовує систему – людина чи комп'ютер. Термін з'явився в 2000 році.	Розділ 1
Cellphone novel	новий літературний жанр, новели для мобільного телефону. В кожній главі, що відправляється за допомогою СМС – від 70 до 100 слів. Зародилось у Японії, швидко крокує світом.	Розділ 3
CGM / CGC CGM (Медіа контент користувача) і CGC (Контент зроблений користувачем)	створення наповнення веб-ресурсу за рахунок матеріалів користувачів, тобто спільноти через платформи онлайн публікацій нового покоління, будь-то відео, аудіо файли – CGM або текст статті, новини, блога, коментаря – CGC.	Розділ 3

Digital Literacy	цифрова грамотність: здатність знаходити, організовувати, розуміти, оцінювати і аналізувати інформацію з використанням цифрових технологій. Включає в себе знання поточних високих технологій, і розуміння того, як їх можна використовувати. Цифрово грамотні люди можуть спілкуватися і працювати більш ефективно, особливо з тими, хто володіють тими ж знаннями і навичками.	Розділ 3
------------------	--	----------

Enterprise 2.0 (Підприємство 2.0.)	застосування технологій Веб 2.0 у рамках організації спрямовані на полегшення або впорядкування бізнес процесів і одночасно розширення взаємодії або об'єднання людей за допомогою інструментів соціальних медіа. Enterprise 2.0 направлене на поліпшення спілкування між співробітниками, взаємодії організації з клієнтам і постачальникам для спільного використання та організації інформації.	Розділ 3
---------------------------------------	--	----------

Facebook-депресія	термін, що Американська асоціація педіатрів застосовує для підвищеної ймовірності появи симптомів депресивного розладу у підлітків, які проводять дуже багато часу в соціальних мережах.	Розділ 2
-------------------	--	----------

HTML5	мова для структурування та подання вмісту для всесвітньої павутини, а також основна технологія, що використовується в Інтернеті. Основною її метою є поліпшити мову, що підтримує роботу з новітніми мультимедійними додатками, при цьому зберігається легкість читання коду для людини і ясність виконання для комп'ютерів і пристосунків	Розділ 1
-------	--	----------

Imacros	сервіс автоматизує рутинні, часто повторювані дії, при роботі в Інтернет. Дозволяє швидко заповнювати веб-форми, запам'ятовувати паролі, завантажувати інформацію з сайтів і збирати дані.	Розділ 1
---------	--	----------

Login name	логін, ім'я користувача. Засіб ідентифікації, що використовується при вході на комп'ютер, при підключенні до локальної мережі або Інтернету. Для отримання доступу до системи необхідно ввести логін (або вибрати його зі списку) і вказати відповідний пароль.	Розділ 1
------------	---	----------

Mash-up (дослівний переклад — «змішення»)	сервіс, який повністю або частково використовує як джерела інформації інші сервіси, надаючи користувачеві нові функціональні можливості для роботи. В результаті такий сервіс може ставати також новим джерелом інформації для інших веб-серверів mash-up. Таким чином утворюється мережа залежних один від одного сервісів, інтегрованих один з одним.	Розділ 1
OpenID	децентралізована система єдиного входу, котра дозволяє використовувати один обліковий запис (ім'я користувача і пароль) на великій кількості сайтів. Єдиний обліковий запис полегшує життя користувачеві, який не просто пасивно читає блоги чи сайти, але також приймає участь у їхньому житті шляхом коментування.	Розділ 1
PageRank	система рейтингу, ранжування та важливості сайту від компанії Google. Чим вищий бал PageRank, тим важливішим виглядає сайт у очах пошуковика.	Розділ 1
Readcast	див. Підкаст	Розділ 3
RSS (Really Simple Syndication – Реально Проста Синдикація)	сім'я форматів каналів (на основі XML) використовується для публікації контенту з веб-сайтів, блогів, підкастів та інших платформ. RSS документ може містити лише анотацію контенту або повну версію. RSS також включає більш ранні версії відомі як RDF Site Summary і Rich Site Summary.	Розділ 2
Slam book («Книга для критики», див. також Кібербулінг)	веб-сайти, в яких людей або організації починають критикувати, в більшості випадків пліткуючи або залякуючи.	Розділ 2
Visual fluency	візуальна швидкість – одна з «навичок XXI століття». Здатність візуалізувати та скорочувати інформацію, зосереджуючи увагу на головному.	Розділ 3
Vlogger = video+bloger	автор відеоблога.	Розділ 2
Vodcast (vidcast)	скорочення від vodo podcast – онлайн доставка відео засобами нелінійного телеканалу, яку можна замовити на ПК, TV, медіа-центр або мобільний пристрій мультимедіа.	Розділ 2

WAP-версія сайту	<p>полегшена версія сайту забезпечує доступ до соціальної мережі з мобільних пристроїв, телефонів, смартфонів, комунікаторів і КПК. Версія сайту в аскетичному стилі на базі спрощених HTML-сторінок, з обмеженнями функціональності, інтерфейсу і мінімальною кількістю графіки та анімації. Дає можливість отримувати і відправляти повідомлення, переглядати й оцінювати фотографії. Сторінки зроблені максимально легкими, що забезпечує їх швидке завантаження.</p>	Розділ 1
------------------	--	----------

Wi-fi	<p>технологія безпроводного доступу до Інтернету. Рішення на базі технології wi-fi дозволяють використовувати її для Інтернет-доступу на території всього будинку або бібліотеки, не обмежуючи кількість пристроїв та користувачів.</p>	Розділ 1
-------	---	----------

Аватарка (аватара, аватар, ава)	<p>малюнок користувача і головна картинка групи. Персонаж. Втілення у віртуальному світі. Відображає риси характеру користувача або групи, дає перше враження про користувача, групу.</p>	Розділ 2
---------------------------------	---	----------

Авторизація	<p>ідентифікація, аутентифікації користувача. Процес, при якому сайт може дізнатися зареєстрованого користувача. Процедура перевірки на справжність поєднання ідентифікаційного імені та пароля, введених користувачем в інтерактивну форму. Пропуск на територію сайту, через ім'я (логін) і пароль, подібно пред'явленням паспорта або пропуску. Надання права доступу і перевірка повноважень користувача на виконання будь-яких дій на сайті.</p>	Розділ 1
-------------	---	----------

Адміністратор групи в соціальній мережі (адмін)	<p>засновник групи, який несе відповідальність перед адміністрацією сайту за її зміст. Може змінювати опис групи і головну картинку – аватарку. Може видалити групу. Видалення акаунта адміна тягне за собою видалення і всіх груп, ним створених. Може призначати і звільняти модераторів групи. Має всі права і функції модераторів.</p>	Розділ 2
---	--	----------

Акаунт, екаунт (від англійського account – обліковий запис)	<p>реєстраційний запис, що містить відомості, які користувач повідомляє про себе у соціальній мережі. Містить відомості, необхідні при підключенні до системи – ім'я користувача (логін) і пароль, ім'я та прізвище користувача. Може містити додаткові анкетні дані користувача – фотографію, по батькові, псевдонім, стать, соціальну приналежність та інше.</p>	Розділ 1
---	--	----------

Атака тисячників	швидке створення зловмисниками 1000 тем у групі в соціальної спільноті (наприклад, на Однокласниках), які витісняють основні теми форуму, після чого останні автоматично видаляються.	Розділ 3
Бан (від англійського ban – забороняти)	жаргонний вираз. 1) спосіб покарання адміністрацією сайту за некоректну поведінку користувача або використання спамерських прийомів, який полягає у видаленні облікового запису з бази. Відновлення не гарантовано, звичайно вимагає особистого листування з адміністрацією і в будь-якому випадку займає тривалий час. 2) видалення учасника з групи за некоректну поведінку через занесення його в чорний список (ЧС). Учасник групи, занесений у ЧС, не має можливості потрапити в групу. Після виведення з ЧС, учасник у групі автоматично не відновлюється.	Розділ 2
Бан-лист	список користувачів, які за некоректну поведінку та з інших причин, заблоковані. Користувачі занесені в Бан-лист не можуть відправляти повідомлення та переглядати інформацію.	Розділ 2
Блог (також блог, англ. blog, від web log, «мережевий журнал чи щоденник подій»)	веб-сайт, головний зміст якого – записи, зображення чи мультимедіа, що регулярно додаються. Характерні короткі записи тимчасової значущості.	Розділ 2
Блогосфера	сукупність усіх блогів, співтовариство авторів щоденників і їх постійних читачів. Вираз походить від взаємозв'язку блогів у мережі, їх переплетенні через коментарі, посилання і контент, що разом створює відчуття сфери.	Розділ 2
Бот (англійське bot скорочення від robot)	віртуал, створений спеціальною програмою для виконання певної дії в соціальній мережі, як правило, розсилки спаму. На питання і повідомлення інших користувачів бот не відповідає. Звернення до боту може спровокувати візит до користувача великої кількості його «братів».	Розділ 2

Браузер, або веб-браузер, переглядач, броузер	<p>програмне забезпечення для комп'ютера або іншого електронного пристрою, як правило, під'єданого до Інтернету, що дає можливість користувачеві взаємодіяти з текстом, малюнками або іншою інформацією на веб-сторінці. Тексти та малюнки можуть містити посилання на інші веб-сторінки, розташовані на тому ж веб-сайті або на інших веб-сайтах. Веб-переглядач з допомогою посилань дозволяє користувачеві швидко та просто отримувати інформацію, розміщену на багатьох веб-сторінках.</p>	Розділ 1
Вандалізм у WIKI	<p>явно шкідницькі додавання, видалення або зміна змісту, вчинені умисно з метою скомпрометувати достовірність і авторитетність енциклопедії. В основному вандалізм виявляється в заміні змісту якісних статей на «лайки», графіті чи інший зміст, який абсолютно не має відношення до теми статті. Внесення неправильних змін через ненавмисну помилку не є вандалізмом.</p>	Розділ 2
Вебінар	<p>«віртуальний» семінар, організований за допомогою Інтернет-технологій. Вебінару властива головна ознака семінару – інтерактивність. Інакше кажучи, ви робите доповідь, слухачі задають питання, а ви відповідаєте на них. Після завершення заходу залишається запис, який теж можна використовувати з метою навчання. Фактично, це готовий продукт.</p>	Розділ 3
Відео-блог, іноді «vlog»	<p>блог з контентом, складеним більше з відео-файлів, ніж з тексту, зображень та аудіо. Основний його зміст відео-файли вставлені в спеціальний програвач. Відсоролік (відеокліп, відеозапис, відеофайл, відео) – незалежний епізод кіно, окремий закінчений кіновір. Художньо складена послідовність кадрів. Короткометражний (рідше повнометражний) підвид кіномистецтва, часто містить спецефекти і закодований за допомогою кодеків у контейнерному форматі.</p>	Розділ 2
Відеохостинг	<p>ресурс, що дозволяє завантажувати і переглядати відеоролики. Сервіс не надає свою відеопродукцію, його наповнюють відеофайлами користувачі.</p>	Розділ 2
Віджет (англ. widget)	<p>елемент управління, інформаційний блок, графічний елемент інтерфейсу сайту, який бере дані ззовні сайту. Зазвичай один віджет виконує одну певну дію, тобто кожен віджет має свою стандартну дію. Віджети призначені як інструмент для швидкого доступу до певної інформації чи сервісів без переходу на сайт-постачальник.</p>	Розділ 1

Вікі-сервіси / wiki (від гавайського «wikiwiki» – «швидко»)

веб-сервіси, на яких документи зручно і швидко можуть спільно редагуватися кількома користувачами. При цьому внесок кожного і зазначення авторства не відображається, втім фіксується. Приклад – wikipedia.org, онлайнова енциклопедія, створювана всіма її користувачами.

Розділ 2

Віртуал (від англійського virtual – уявний, що створює видимість). Іноді «фейк», «мульт», «клон», сокпаппет)

неологізм, що означає: 1) «фіктивну особистість», користувач сайту, який видає себе за іншу особу. Обліковий запис, який не може бути асоційовано з реальною особистістю. 2) один із способів забезпечення приватності, коли в стрічці активності залишаються тільки записи загального плану, без вказівки старих імені та прізвища.

Розділ 2

Віртуальна реальність (англ. – virtual reality)

технологія інформаційної взаємодії, що реалізує за допомогою комплексних мультимедіа-операційних середовищ ілюзію безпосереднього входження і присутності в реальному часі в стереоскопічно представленому «екранному світі». Уявний світ, створюваний в уяві користувача.

Розділ 1

Гаджет (від англійського gadget – пристосування)

невеликий додаток, що надає додаткову інформацію. Міні-програма, яка надає користувачеві додаткові зручності для роботи з основним сайтом, інтерфейсом і полегшує функції користувача. Див також віджет.

Розділ 1

Геотегування (англ. geotagging), інколи позначається як геокодування

процес додавання географічних метаданих до різних інформаційних ресурсів, таких як веб-сайти, RSS стрічки або зображення, і є однією із форм геопросторових метаданих. Ці дані, зазвичай, складаються із координат (широти та довготи), висоти, магнітного схилення та назв місцевості. Геокодування додатково означає процес асоціювання не-координатним географічним ідентифікаторам, таким як поштові адреси з географічними координатами (або навпаки). Геотегування може допомогти користувачам у пошуках різноманітної інформації прив'язаної до певної місцевості. Наприклад, можна робити пошук фотографій, зроблених поблизу від певного місця шляхом введення координат у пошукову систему з підтримкою геотегування. Пошукові системи з підтримкою геотегування можуть бути корисними для пошуку прив'язаних до певного місця новин, веб-сайтів, або інших ресурсів.

Розділ 2

Глог

графічний+блог, мультимедійний постер.

Розділ 2

Група в соціальній мережі	спільнота людей зі схожими інтересами, які спілкуються один з одним усередині соціальної мережі. Складається в першу чергу з учасників форуму. Якість і ранг групи в першу чергу оцінюється за кількістю учасників. Може формуватися навколо певної сфери діяльності, географічної прив'язки або інтересів (спорт, музика, професії і т. п.).	Розділ 2
---------------------------	---	----------

Десктоп-віджет	графічний модуль, який встановлюється на робочий стіл вашого комп'ютера.	Розділ 1
----------------	--	----------

ДжинсА “джинсою” (джинса – наголос на останній склад)	журналісти називають проплачений матеріал або зумисно приховану рекламу. Це сленгове слово, яке має застосування серед працівників пера насамперед у Росії і Україні.	Розділ 3
--	---	----------

Дигитека	колекція електронних книг у пристрої для читання електронних книг	Розділ 3
----------	---	----------

Забанювання, забанити	видалення аккаунта за некоректні дії користувача (див. також Бан).	Розділ 2
-----------------------	--	----------

Закрита група	група соціальної мережі, дані якої (форум, список учасників та іншу внутрішню інформацію) можуть проглядати тільки її учасники. Для приєднання до закритої групи потенційний учасник відправляє запит на вступ до групи, який розглядається модераторам групи.	Розділ 2
---------------	--	----------

Застосунок	застосовна програма, прикладна програма, додаток (англ. - application, application software; рос. - приложение, прикладная программа) – користувацька програма, що дає змогу вирішувати прикладні задачі користувача. Поняття введено, щоб підкреслити відмінність від операційної системи, драйверів, бібліотек, системних утиліт тощо (які забезпечують функціонування власне комп'ютерної системи та підтримують її працездатність) та засобів і середовищ розробки.	Розділ 1
------------	---	----------

Ігнор (від англійського ignore – ігнорувати) «заблокувати», «занести в Бан-лист»	заборона спілкування відвідувачу форуму. Звичайно застосовується до грубих або настирливих користувачів і співрозмовників, до тих, з ким інші користувачі більше не бажають спілкуватись. Відмова від прийняття повідомлень.	Розділ 2
--	--	----------

Інтелект-карта (карта розуму, або карти пам'яті, думок)	діаграма на якій відображають слова, ідеї, завдання, або інші елементи, розташовані радіально навколо основного слова або ідеї. Використовуються для генерування, відображення, структурування та класифікації ідей, і в якості допоміжного засобу під час навчання, організації, розв'язання проблем, прийняття рішень, та написання документів.	Розділ 1
Капча	див. CAPTCHA.	Розділ 1
Кібербуллінг (від англ. cyber-bullying – можливий переклад: знущання в онлайн-середовищі),	напад з метою нанесення шкоди, котрі здійснюються через електронну пошту, сервіси миттєвих повідомлень, у чатах, соціальних мережах, на веб-сайтах, а також за допомогою мобільного зв'язку. Така багаторазово повторювана агресивна поведінка має на меті зашкодити людині і базується на дисбалансі влади (фізичної сили, соціального статусу в групі). Відмінності кібербулінга від традиційного реального обумовлені особливостями Інтернет-середовища: анонімністю, можливістю фальсифікації, наявністю величезної аудиторії, можливістю дістати жертву в будь-якому місці та в будь-який час.	Розділ 2
Кібер-грумінг	входження в довіру до дитини з метою використання її у сексуальних цілях. Як правило, все починається з віртуального спілкування. Часом докучаннями все і закінчується, але часто злочинці втираються в довіру до дитини і намагаються організувати особисту зустріч.	Розділ 2
Кіберсталкінг (cyberstalking) – від англ. cyber (кібер-, комп'ютерний) і stalking (переслідування). Кіберпереслідування, різновид кібербулінга (див. також онлайн-хижаки)	приховане переслідування жертви з метою організації нападів, побиття, гвалтування і т. д.	Розділ 2
Клон або самозванство – перевтілення в певну особу (impersonation), різновид кібербулінга	користувач соціальної мережі, який використовує анкетні дані і фотографії іншої реальної особи, для того щоб його спародіювати або для вчинення дій від імені цієї людини. Він створює свій аккаунт з аналогічним нікнеймом і здійснює від імені жертви негативну комунікацію. Організація «хвилі зворотніх зв'язків» відбувається, коли з адреси жертви без її відома відправляють друзям провокаційні листи.	Розділ 2

Конструктивний
мульт/псевдореал
(див. віртуал)

створюється для роботи і спілкування в групах і форумах. Вимушена міра для адміністраторів і модераторів груп, яким доводиться спілкуватися з великою кількістю людей. Таким чином, модератор зберігає від атак свою особисту сторінку і не популяризує особисті дані.

Розділ 2

Копіпаст (іноді
копіпаста, від
англ. Copy-paste –
скопіювати-вставити)

метод створення тексту, що складається в механічному комбінуванні цитат з одного або кількох джерел, іноді навіть без редагування отриманого тексту.

Розділ 3

Кросспостінг (англ.
Crossposted)

умисне автоматичне, напівавтоматичне або ручне розміщення однієї і тієї ж теми або дуже схожих, які зачіпають одну і ту ж проблему, у кілька різних розділів форуму, блогу, або іншої форми публічного листування, у тому числі і в режимі онлайн-спілкування (наприклад, IRC). Часто кросспостінг створює неорганізований потік інформації, що тяжко сприймається: аналізуючи кожен пост в знеособлених стрічках (агрегаторах), читач витрачає сили і час на визначення контексту і аналіз «настрою» чергового повідомлення.

Розділ 3

Линкбейтинг (англ.
Linkbait від Link
Baiting, Link Bait та
перекладається як
link — посилання, bait
— приманка.

використання хитрощів, здатних спонукати сторонніх користувачів так чи інакше добровільно проставити на ваш сайт, як мінімум, посилання. Для цього і влаштовують «галас» навколо сайту, штучно розпалюють пристрасті всілякими методиками.

Розділ 3

Маска

користувач, учасник соціальної мережі, з реальною анкетною (прізвище, ім'я, дата народження), але не має реальної фотографії.

Розділ 2

Мікроблог

система публікації контенту, повідомленнями в 140 символів, зроблена з метою спростити процедуру створення блогів для людей, які не володіють навичками роботи в Інтернеті. Один з найпопулярніших останнім часом спосіб публікації новин в Інтернеті, завдяки простоті використання і швидкості виведення даних. Мікроблог надає користувачам зручний інструмент передачі новин. Для мікроблога характерні записи тимчасової значущості, відсортовані у зворотному хронологічному порядку, тобто останній запис, знаходиться зверху. Для підтримки інтересу аудиторії до мікроблогу, автору необхідно регулярно поповнювати його новими записами.

Розділ 2

Моблог	скорочено від «мобільний блог». Віддалено оновлюваний блог, керований за допомогою телефону або КПК (кишенькового комп'ютера).	Розділ 2
Монетизація	процес заробляння грошей на своєму сайті, блозі, форумі, групі, спільноті або будь-якому іншому Інтернет-проекті, за рахунок продажу посилань, місць під рекламу і банери, написання платних статей і оглядів, згадок кого-небудь у постах та участі в партнерських програмах.	Розділ 3
Моніторинг Інтернету (англ. Internet monitoring service)	комплекс операцій з пошуку, аналізу, класифікації, кластеризації інформації з Інтернету за тематикою, що цікавить користувача. Таким чином поняття «моніторинг Інтернету» відноситься до моніторингу Інтернет-ресурсів, на відміну від поняття «моніторинг мережі», яке відноситься до задач управління мережею. Моніторинг Інтернету дозволяє відстежувати і спостерігати за розвитком тієї або іншої події, теми. Останнім часом моніторинг Інтернет-ресурсів став однією з ключових складових діяльності маркетингових служб, інформаційних агентств, служб новин та бібліотек.	Розділ 3
Мульти (від англ. multi account)	створення однією людиною або підприємством декількох / багатьох аккаунтів (на мікроблогах, в соціальних мережах, в онлайн іграх) з метою тестування різних моделей і підходів роботи, аналізу, статистики, тактики, маркетингу та набуття досвіду.	Розділ 3
Наклеп (англ. denigration), різновид кібербулінга	поширення образливої і неправдивої інформації. Текстові повідомлення, фото, пісні, які часто мають сексуальний характер. Жертвами можуть бути не тільки окремі підлітки — інколи трапляються розсилки списків («хто є хто в школі», «хто з ким спить»), створюються спеціальні «книги для критики» (slam books) з жартами про однокласників.	Розділ 2
Налаштування приватності	інструменти, що надаються сервісом для збереження користувачем інформаційної приватності і конфіденційності персональних даних. Функція, що дозволяє зберегти недоторканність приватного життя в Інтернеті, захистити репутацію, і не допустити широке розповсюдження і використання інформації про особисте життя і комунікації користувача.	Розділ 2

Нападки (від англ. harassment - постійні виснажливі атаки), різновид кібербулінга	повторювані образливі повідомлення, направлені на жертву (наприклад, сотні sms на мобільний телефон, постійні дзвінки), з перевантаженням персональних каналів комунікації. Зустрічаються також в чатах і форумах, в онлайн-іграх. Цю технологію частіше всього використовують грифери (grieffers) - група гравців, ціль яких не перемога, а руйнування ігрового досвіду інших учасників.	Розділ 2
Он-лайн-хижаки (див. також Кібербулінг та зокрема Кіберсталкінг)	встановлюють контакт з дітьми, втягують у розмову на сексуальну тему та спонукають до зустрічі віч-на-віч	Розділ 2
Подкастинг (англ. podcasting, від iPod і англ. Broadcasting - повсюдне мовлення, широкомовлення)	процес створення і поширення звукових та відеофайлів (подкастів) у стилі радіо-і телепередач в Інтернеті (мовлення в Інтернеті). Зазвичай у форматі MP3, AAC, Ogg / Vorbis для звукових, Flash Video і AVI для відео подкастів. Як правило, подкасти мають певну тематику і періодичність видання. Для зручного прослуховування подкастів створено безліч програмних продуктів, таких як Zune Software, iTunes, Rhythmbox, gPodder, AmaroK або Banshee, що стежать за оновленням подкаст-стрічок і їх автоматичним завантаженням.	Розділ 2
Пост (англ. post)	повідомлення в блозі.	Розділ 2
Пошукова система	онлайн-служба (програмно-апаратний комплекс з веб-інтерфейсом), що надає можливість пошуку інформації в Інтернеті. У просторіччі під пошуковою системою розуміють веб-сайт, на котрому розміщено інтерфейс (фронт-енд) системи. Програмною частиною пошукової системи є пошукова машина (пошуковий рушій) - комплекс програм, що забезпечує функціональність пошукової системи і, зазвичай, є комерційною таємницею компанії-розробника пошукової системи. Більшість пошукових систем шукають інформацію на сайтах Всесвітньої павутини, але існують також системи, здатні шукати файли на ftp-серверах, товари в Інтернет-магазинах, а також інформацію в групах новин Usenet.	Розділ 1
Пруфлінк (від англ. proof+link - підтверджуюче посилання)	посилання на джерело, підтверджуюче думку автора або посилання на джерело якоїсь інформації, що підтверджує твердження сумнівної правдивості. Застосовується для підсилення аргументації.	Розділ 3

Реал	законослухняний користувач соціальної мережі з реальними даними і фотографіями. Реальність користувача підтверджується паспортом, у разі видалення облікового запису. В силу своєї нереальності, клони і мульти, не підлягають офіційному відновленню у разі видалення.	Розділ 2
Регламент сайту (регламент соціальної мережі)	регулює відносини між власником сайту в особі адміністрації сайту і його користувачами, що виникають у зв'язку з використанням сайту. Положення регламенту встановлюються, змінюються і скасовуються власником сайту в односторонньому порядку.	Розділ 2
Репозитарій	електронний архів для тривалого зберігання, накопичення та забезпечення довготривалого та надійного відкритого доступу до результатів наукових досліджень, що проводяться в установі (інституційний) чи в галузі (тематичний).	Розділ 2
Рідкаст	миттєве додавання повідомлення про вашу читацьку активність до соціальних мереж. Сприяє читацькому діалогу, закликає до обговорення книги. Вперше застосовано на http://www.scribd.com .	Розділ 3
Сайт, веб-сайт	сукупність веб-сторінок, доступних у Інтернеті, що об'єднані як за змістом, так і навігаційно. Фізично сайт може розміщуватися як на одному, так і на кількох серверах. Сайтом також називають вузол мережі Інтернет, комп'ютер, за яким закріплена унікальна IP-адреса, і взагалі будь-який об'єкт в Інтернеті, за яким закріплена адреса, що ідентифікує його в мережі (FTP-site, WWW-site тощо).	Розділ 1
Секстинг (англ. sexting)	пересилка особистих фотографій інтимного змісту за допомогою стільникового телефону, електронної пошти та соціальних Інтернет-мереж на зразок ВКонтакті та Facebook.	Розділ 2
Синдикація	процес, що відкриває доступ до матеріалів сайту, роблячи їх доступними для повторного використання.	Розділ 1
Скайп (англ. Skype)	система Інтернет-телефонії, текстового та відеозв'язку.	Розділ 2
Слайдкаст	слайд-шоу на основі подкасту.	Розділ 2

CMM (соціальний медіа маркетинг) / SMM (social media marketing)	маркетинг у соціальних мережах, просування сайту, бренду, компанії або особи в соціальних мережах, блогах і форумах.	Розділ 3
СМО (соціальна медіа оптимізація) / SMO (social media optimization)	1) набір інструментів і комплекс заходів для залучення на основний сайт відвідувачів з соціальних мереж та блогів; 2) зміна сайту у формат Веб 2.0; 3) перетворення контенту сайту та зміна алгоритмів наповнення по Веб 2.0; 4) просування сайту в соціальних мережах, блогах і форумах; 5) оптимізація ресурсу під соціальні мережі.	Розділ 3
Соціальні геосервіси	геоінформаційні системи (географічна інформаційна система, ГИС). Серед основних можливостей: пошук місцезнаходження об'єктів, нанесення та опис нових об'єктів, прокладання маршрутів, обчислювання відстаней, створення власної мапи тощо.	Розділ 2
Соціальні закладки	процес збереження і сортування вебсайтів та Інтернет-ресурсів(URLі опис) за допомогою онлайн-інструментів, подібний створенню закладок у браузері. Соціальні закладки можуть потім отримати статус публічних.	Розділ 2
Соціальні медіа	онлайніві середовища, які використовуються з метою полегшити соціальні взаємодії, такі як обмін контентом, думками, досвідом та актуальними медіа даними.	Розділ 2
Соціальні мережі	веб-сайт або інша служба у Веб, яка дозволяє користувачам створювати публічну або напівпублічну анкету, складати список користувачів, з якими вони мають зв'язок та переглядати власний список зв'язків і списки інших користувачів. Як спільноти, соціальні мережі дозволяють користувачам стати членами спільноти і мати доступ до мережі в залежності від інтересів і географічної прив'язки.	Розділ 2
Спам-бот	комп'ютерна програма, метою якої є автоматизована розсилка спаму. Шукає на сайтах незахищені форми для введення даних і заповнює їх своїм вмістом.	Розділ 1
Спам, спамінг (англ. spamming)	настирлива реклама сумнівного характеру в коментарях, особистої пошти, форумі та інших повідомленнях. Розсилка кільком користувачам з примусовою видачею їм не запитаної ними інформації.	Розділ 1

Спільноти	веб-сайти, до яких користувачі можуть приєднатися в мережі, створювати інформаційні блоки і обмінюватися даними з іншими учасниками мережі. Часто формуються навколо певної сфери діяльності або знання і надають арену віртуальної соціалізації.	Розділ 2
Сплог (англ. splog, неологізм від spam блог (англ. spam blog))	сайт-блог створений для розкрутки сайтів. Сплог виглядає так само як блог, різниця лише в контенті - на сплог він не унікальний, і деколи навіть генерується автоматично. Сплоги створюються десятками, сотнями і навіть тисячами. Вони створюються в розрахунку на кількість, а не на постійну аудиторію читачів.	Розділ 2
Стіна	спосіб публікації відкритих записів особистого і загального характеру тимчасової значущості, відсортованих у зворотному хронологічному порядку, тобто останній запис, знаходиться зверху.	Розділ 2
Стрічка активності	відображення всіх публічних дій користувачів (повідомлення у форумах, додавання друзів, завантаження фотографій, нові повідомлення і фотоальбоми в групі), які можуть бачити друзі та учасники однієї групи.	Розділ 2
ТАБУ / TABU (traffic arranged by users)	набір інструментів, що дозволяють користувачам самостійно ставити на сторонні майданчики виносні елементи сайту/блогу. До виносних елементів можна віднести інформери, що показують динаміку якогось показника (наприклад, кількість відвідувачів за якийсь період часу), результати тестів, пройти які можна на сайті-джерелі і т. п. Сайт, який дає відвідувачам такі інструменти, отримує додатковий трафік.	Розділ 3
Таргетінг (від англ. target – мета)	точне охоплення цільової аудиторії, рекламний механізм, що дозволяє виділити зі всієї наявної аудиторії тільки ту частину, яка відповідає заданим критеріям, і показати рекламу саме їй. Підрозділяється на тематичний, за інтересами (контекстна реклама), географічний, за часом показу (ранок чи вечір, будні або вихідні), соціально-демографічний (за віком, статтю, доходу, посади), поведінковий, психологічний таргетинг та інші.	Розділ 3

Тег (англ. tag)	у системах обробки інформації – ознака даних; (релевантне) ключове слово або термін, що асоціюється або надається фрагменту інформації (зображенню, географічній карті, відео-кліпу, тощо), описуючи в такий спосіб фрагмент та дозволяючи здійснювати класифікацію на основі ключових слів та пошук інформації. Зазвичай, теги обираються неформально та індивідуально в залежності від автора/творця інформаційного фрагмента, або його споживачами/глядачами/спільнотою.	Розділ 1
Топік	тема форуму. Структуровані за змістом пости.	Розділ 2
Трекбек (від англ. trackback дослівно шлях назад)	техніка, що дозволяє публікації, пов'язаній з іншою публікацією, встановити взаємозв'язок між собою. Типове використання -в блогах, де вказується посилання на матеріал, що використовується в пості. Трекбек дозволяє читачам одного поста слідкувати за коментарями і змістом пов'язаного поста.	Розділ 3
Тролінг	розміщення в Інтернеті (на форумах, у дискусійних групах, у вікі-проектах, ЖЖ і ін.) провокаційних повідомлень з метою викликати флейм, конфлікти між учасниками, взаємні образи і т. п. Особу, що займається тролінгом, називають тролем, що збігається з назвою міфологічної істоти.	Розділ 2
Троян, троянська програма	програма, що надає віддалений доступ до чужого комп'ютера, що дозволяє проводити різні маніпуляції на ньому, відсилати конфіденційну інформацію. Такі програми називаються троянськими тому, що знаходяться всередині іншої, як правило, абсолютно нешкідливою програми.	Розділ 2
Уанет	український сегмент Інтернету. Включає сайти українською та російською мовами, фізично розміщені на мережевих ресурсах, розташованих на території України, і зарубіжні сайти, змістовно пов'язані з Україною. Часто термін використовується для позначення сайтів, що знаходяться в доменній зоні - Ua. Термін відноситься не тільки до самих сайтів, а й до технічних засобів (серверів, каналів і т. д.), що використовуються для їх підтримки, а також до людей, так чи інакше з ними пов'язаних - українських адміністраторів, співробітників компаній, що підтримують сайти і користувачів.	Розділ 1

Фармінг	різновид шахрайства в Інтернеті, коли оманливим шляхом користувач потрапляє на ідентичну копію відомих сайтів, після чого відбувається зараження комп'ютера вірусами та шпигунським програмним забезпеченням.	Розділ 2
Фішинг (англ. phishing, від password - пароль і fishing - риболовля, вивудження)	викрадення пароля. Вид Інтернет-шахрайства, метою якого є отримання доступу до конфіденційних даних користувачів - логінів і паролів. Звичайний прийом фішингу - створення точної копії існуючої веб-сторінки, з метою змусити користувача ввести свої особисті дані та пароль. У листі часто міститься пряме посилання на сайт, зовні подібне до справжнього. Опинившись на такому сайті, користувач може повідомити зловмисникам інформацію, що дозволяє отримати доступ до його облікового запису.	Розділ 2
Флейм (від англ. flame - вогонь)	обмін повідомленнями в Інтернет-форумах і чатах: словесна війна, яка не має жодного стосунку до початкової теми. Повідомлення флейму містять особисті образи, і часто направлені на подальше розпалювання суперечки, сварки. Іноді застосовується в контексті тролінгу, але частіше флейм спалахує просто через образу на віртуального співрозмовника.	Розділ 2
Флуд (від англ. flood - повінь, потоп)	повідомлення, що складається тільки з набору символів і (або) смайликів. Будь-які повідомлення, що неодноразово повторюються.	Розділ 2
Фолксномія (англ. folksonomy, від folk - народний + taxonomy)	народна класифікація, практика спільної категоризації інформації (посилань, фото, відео кліпів і т. п.) за допомогою довільно вибраних міток, так званих, тегів.	Розділ 3
Хмарка тегів	візуальне представлення створених користувачами тегів для описання змісту веб-сайта. Зазвичай, теги є простими словами, і перелічуються в алфавітному порядку, а важливість тега відображається зміною розміру шрифту або кольору. Таким чином, можна шукати тег за алфавітом, та за його важливістю. Часто, теги є гіперпосиланнями на колекції елементів, що мають відношення до цього тегу.	Розділ 3
Число Данбара	оцінка кількості постійних соціальних зв'язків, які людина може підтримувати. Підтримка таких зв'язків передбачає знання відмінних рис індивіда, його характеру, а також соціального стану, що вимагає значних інтелектуальних здібностей. Лежить у діапазоні від 100 до 230, найчастіше вважається рівним 150. Величина названа на честь англійського антрополога Робіна Данбара, який і запропонував це число.	Розділ 2

Шкідливий мульт

віртуал, який використовується для образ на форумі, виставлення оцінки «1» фотографій на Однокласниках, та вчинення інших негативних вчинків.

Розділ 2

Юзабіліті

ергономіка, зручність і простота користування веб-сайтом. Побудова структури сайту таким чином, щоб користувач мав можливість легко знаходити потрібну інформацію і переміщатися по сайту інтуїтивно, не замислюючись.

Розділ 1

Для нотаток

Науково-методичне видання

Якушко Тетяна Олексіївна,

Ярошенко Тетяна Олександрівна, кандидат історичних наук

ТЕХНОЛОГІЇ ВЕБ 2.0 ДЛЯ БІБЛІОТЕК І КОРИСТУВАЧІВ: НОВІ МОЖЛИВОСТІ РОЗВИТКУ БІБЛІОТЕЧНОГО СЕРЕДОВИЩА

Підп. до друку 10.02.2012. Формат 60х84/8. Папір офсетний.

Наклад 200 прим.

Видавництво «САММІТ-КНИГА»

01001, Київ-1, а/с В-452,

04060, Україна, м. Київ, вул. М. Берлінського, 9

Тел./факс: (044)501-93-94, 501-70-13,

e-mail: books@sambook.com.ua

sbook.com.ua

Видавниче свідоцтво ДК 3237 від 14.07.2008